

Kansen voor Duurzaamheid in Waddinxveen

*Onderzoek Groene Hart Rekenkamer
Nota van bevindingen
definitief*

Colofon

In opdracht van

Groene Hart Rekenkamer

T.a.v. secretariaat

info@groenehartrekenkamer.nl

Opgesteld door

SME

Hak van Nispen, Senior adviseur beleid & proces

Jolien Kamermans, Adviseur beleid & proces

nispen@sme.nl, kamermans@sme.nl

030 635 89 00

foto: Agaath / CC BY-SA (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>)

Utrecht, 12 mei 2020

Dit rapport is opgesteld door SME in opdracht van de Groene Hart Rekenkamer. Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van deze partijen.

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Conclusies	7
3. Bevindingen deelvraag 1: kaders	12
3.1 Inhoudelijke vormgeving duurzaamheidskaders?	12
3.2 Procesmatige vormgeving duurzaamheidskaders (participatie)	13
3.3 Bijdrage van gemeentelijk beleid aan bovenlokale doelen	16
4. Bevindingen deelvraag 2: inhoudelijke prestaties	19
4.1 Waar staat de gemeente?	19
4.2 Inhoudelijke uitdagingen	24
5. Bevindingen deelvraag 3: proces	26
5.1 Interne samenwerking	26
5.2 Kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad	26
5.3 Externe samenwerking	27
Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording	31
Bijlage 2. Landelijke en regionale kaders	34
Bijlage 3. Lokaal Duurzaamheidsbeleid	38

1. Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Duurzaamheid is een actueel onderwerp dat sterk in beweging is. Aan gemeenten wordt onder andere in het Klimaatakkoord een regierol toebedeeld bij verduurzaming van de gebouwde omgeving. En op energiegebied worden gemeenten geacht een Transitievisie Warmte te maken en (in samenwerking met andere gemeenten in de regio) een regionale energiestrategie (RES). In gesprekken tussen de Groene Hart Rekenkamer en de programmaraad kwam duurzaamheid als een interessant onderzoeksonderwerp naar voren, net als het onderzoeksonderwerp 'wonen'. Door middel van een focus op de ecologische effecten van duurzaamheid en de energietransitie wil de Groene Hart Rekenkamer deze onderwerpen in het onderzoek deels verknopen.

1.2 Doelstelling

Doelstelling van dit onderzoek is inzicht te krijgen in op welke wijze het duurzaamheidsbeleid in de gemeente is vormgegeven en of de uitvoering effectief en efficiënt is. Daar wordt onder verstaan:

- o de gemeenteraad inzicht bieden in *waar de gemeente staat* met betrekking tot de realisatie van doelen en ambities,
- o de gemeenteraad inzicht bieden in de manier waarop de *inzet van instrumenten* bijdraagt aan de realisatie van doelen en ambities,
- o de gemeenteraad inzicht geven in *hoe rollen nu ingevuld zijn* en waar kansen voor verbetering en bijsturing richting de toekomst liggen.

1.3 Werkwijze

Het onderzoek is gelijktijdig uitgevoerd voor de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas. Vooraf is een toetsingskader opgesteld, wat het beoordelingskader vormt voor dit onderzoek. Eerst is er een bureaustudie gedaan om te bepalen waar de gemeente staat m.b.t. duurzaamheid en waar inhoudelijke uitdagingen liggen voor de komende periode. Door middel van interviews met medewerkers van de ambtelijke organisatie, college van B&W, gemeenteraad en externe partijen is vervolgens een beeld verkregen van inhoudelijke prestaties en het gevolgde proces. Tenslotte zijn de bevindingen geanalyseerd om te komen tot een conclusie. In Bijlage 1 is de onderzoeksverantwoording opgenomen.

1.4 Afbakening

Afbakening ecologische duurzaamheid

Duurzaamheid is een begrip dat specificatie behoeft. In een duurzame samenleving zijn people, planet en profit met elkaar in balans. Vaak wordt duurzaamheid dan ook uitgesplitst in diverse thema's binnen elk van deze drie pijlers. In dit onderzoek is gekozen voor afbakening naar de pijler 'planet': ecologische effecten. Dat betekent dat de pijlers 'people' en 'profit' buiten beschouwing blijven, wel komen zij aan bod als dat relevant is bij de behandelde thema's. De rekenkamer kiest voor verknoping van de onderwerpen 'ecologische duurzaamheid' en 'wonen'.

Het onderzoek richt zich daarom op duurzaamheidsambities en doelstellingen *in de gebouwde omgeving*, voor de volgende thema's waar ook landelijk momenteel het zwaartepunt op ligt:

- Energietransitie: energiebesparing, opwekken van duurzame energie, aardgasvrij
- Klimaatadaptatie: de inrichting van de (woon)omgeving zodat die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals hitte, droogte, grote hoeveelheden water
- Circulaire economie: duurzaam/circulair bouwen, afval, circulair inkopen
- Duurzame mobiliteit: openbaar vervoer, fietsbeleid, elektrisch rijden, deelmobiliteit
- Biodiversiteit: natuur, bijen en andere bestuivers, duurzaam beheer (FSC, MSC)

Gemeentelijke invloed

Binnen deze thema's richt het onderzoek zich op gebieden waarop de gemeente invloed kan uitoefenen. Als er (landelijk) ambities zijn gesteld op vlakken waarop de gemeentelijke invloed beperkt is, is dat benoemd.

1.5 Onderzoeksvragen

Hoofdvraag

De hoofdvraag is:

Hoe is de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid in de gemeente inhoudelijk en procesmatig vormgegeven en is deze uitvoering effectief en efficiënt?

De hoofdvraag is uitgesplitst in drie deelvragen:

Deelvraag 1, kaders

Hoe is het duurzaamheidsbeleid inhoudelijk en procesmatig vormgegeven

- 1.1 Welke landelijke en regionale kaders zijn er?
- 1.2 Welke lokale ambities en doelstellingen zijn er, wat is het beoogde effect daarvan en met welke maatregelen wil de gemeente invullingen geven aan hun doelstellingen?
- 1.3 Draagt het lokale beleid bij aan het bereiken van de landelijke en regionale doelen?
- 1.4 Zijn de gekozen maatregelen realistisch en bieden zij voldoende perspectief om beoogde doelstellingen te behalen?
- 1.5 Wie zijn er betrokken geweest bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid?
- 1.6 Wie zijn er betrokken bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid?
- 1.7 Werken duurzaamheidsdoelstellingen integraal door in andere beleidsterreinen?

Deelvraag 2, inhoudelijke prestaties

Waar staat de gemeente met betrekking tot de realisatie van doelen en ambities?

- 2.1 Hoe staat de gemeente er in de landelijke benchmarks en op basis van al uitgevoerde (recente) evaluaties voor op de thema's klimaat, energie, mobiliteit, biodiversiteit en circulaire economie? Welke doelstellingen zijn reeds behaald en welk effect is bereikt?
- 2.2 Waar liggen inhoudelijk de uitdagingen voor de komende periode?

Deelvraag 3. proces

Op welke manier wordt intern en extern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities? Welke rol hebben de gemeenteraad, de gemeente en partijen in de samenleving?

- 3.1 Op welke wijze is aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden invulling gegeven in het behalen van de beoogde effect en doelstellingen (incl. evalueren / bijstellen van beleid)?
- 3.2 Hoe en in hoeverre wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van uitvoering van de beleidsdoelstellingen?
- 3.3 Welke rol heeft de gemeente (college van B&W / ambtelijke organisatie) in de uitvoering? Daarbij kan gedacht worden aan de rol van kenniscentrum (bewustwording creëren in de samenleving), duurzame dienstverlener, maatschappelijke facilitator en/of zichtbare koploper die het goede voorbeeld geeft.
- 3.4 Welke rol hebben inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de uitvoering?
- 3.5 Hoe verloopt de samenwerking intern (gemeenteraad <--> college van B&W <--> ambtelijke organisatie)? Wordt er integraal gewerkt of zitten er tegenstrijdigheden in het werk van verschillende beleidsterreinen?
- 3.6 Hoe verloopt de samenwerking tussen gemeente en samenleving?

2. Conclusies

2.1 Hoofdvraag

Hoe is de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid in de gemeente inhoudelijk en procesmatig vormgegeven en is deze uitvoering effectief en efficiënt?

Conclusie

Het duurzaamheidsbeleid van Waddinxveen (duurzaamheidsvisie 2015-2025) in participatie vormgegeven met interne en externe stakeholders. Door de goede participatiecultuur zijn vele stakeholders blijvend betrokken en werkt het beleid door in andere beleidsvelden en de samenleving. De samenleving voelt zich geen eigenaar van de doelstellingen, voor hen blijft het het beleid van de gemeente.

De doelen uit de duurzaamheidsvisie zijn voor energie en circulaire economie te ambitieus en dus niet haalbaar. De duurzaamheidsacties voor een periode van twee jaar geven invulling aan de richting. Het is niet duidelijk of dit effectief en efficiënt is, omdat het ontbreekt aan doelen.

In landelijke indices scoort Waddinxveen op milieu en energie/ ecologisch kapitaal gemiddeld tot zeer slecht (in de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten 2018 staat Waddinxveen op plaats 350 van 380 gemeenten).

2.2 Deelvraag 1, kaders

Hoe is het duurzaamheidsbeleid inhoudelijk en procesmatig vormgegeven?

Conclusie

Het duurzaamheidsbeleid 2015-2025 is leidend en geeft invulling aan landelijk en provinciaal beleid, Het beleid werkt door in andere beleidsvelden.

Bij de ontwikkeling van de duurzaamheidsvisie zijn interne en externe stakeholders actief betrokken. Of stakeholders ook betrokken zijn bij de selectie van duurzaamheidsacties, is niet duidelijk geworden. De perceptie van betrokkenheid verschilt bij gemeente en externe stakeholders.

- De duurzaamheidsvisie is een breed document dat richting geeft aan het lokaal beleid en invulling geeft aan het landelijk beleid volgens de inzichten van 2015.
- Met het inzicht dat de doelen voor onderdelen te ambitieus of niet haalbaar zijn is besloten om te werken met tweejaars plannen (duurzaamheidsacties) die jaarlijks worden aangepast. Interne en externe stakeholders zijn daarbij betrokken. Niet duidelijk is welke doelen met deze acties gerealiseerd worden.
- De doorwerking van de duurzaamheidsvisie voor bijvoorbeeld openbare ruimte, groen, riolering, eigen bedrijfsvoering is duidelijk aanwezig. Bij de actualisatie van beleid in die andere beleidsvelden wordt duurzaamheid meegenomen.
- De perceptie van stakeholders in welke mate zij betrokken zijn bij de beleidsontwikkeling verschilt. Dit geldt met name voor de externe stakeholders

Toelichting

Brede duurzaamheidsvisie 2015-2025

In de duurzaamheidsvisie en het uitvoeringsplan 2016-2019 zijn de thema's 'Duurzame leefomgeving', 'Verbetering energie- en CO₂-prestatie', 'Naar een circulaire economie' opgenomen. Deze thema's hebben nu, 5 jaar later, ook landelijke prioriteit (Omgevingswet, Klimaatadaptatie, Regionale energiestrategie, Transitievisie Warmte (aardgasvrij) en circulaire economie zijn inmiddels ook landelijk urgenter en concreter geworden). De doelen van de duurzaamheidsvisie waren toen en zijn ook nu nog zeer ambitieus. Keuzes lijken gebaseerd te zijn op onvoldoende kennis van de mogelijkheden voor Waddinxveen. Als de doelen gerealiseerd worden dan wordt wel ruimschoots invulling gegeven aan het landelijk beleid zoals dat nu in 2020 geldt.

Herziene vormgeving beleid

Vanwege de hoge ambities, die niet haalbaar lijken voor met name energie en circulaire economie, is ervoor gekozen om met tweejaarlijkse duurzaamheidsacties te werken. Dit geeft een handvat om wel concreet aan de slag te blijven richting de gestelde doelen. Onduidelijk is welke doelen met de uitvoering van de maatregelen gerealiseerd worden. De 10 hoofdthema's van de duurzaamheidsacties zijn conform de duurzaamheidsvisie, voor de prioritering zijn ambtenaren de wijk ingegaan en hebben bedrijven hun reactie gegeven, zodat de acties aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van de samenleving.

Doorwerking in ander beleid

De duurzaamheidsvisie werkt goed door in ander beleid voor openbare ruimte, groen, eigen bedrijfsvoering etc. ook voor recente ontwikkelingen rond de RES, Transitievisie Warmte, Klimaatadaptie, riolering, Omgevingswet is dit het geval. Voor een groot deel zullen nieuwe doelstellingen in dit beleid hun plek moeten vinden. De ambitieuze doelstellingen uit de visie zijn daarin richtinggevend.

Betrokkenheid stakeholders

De raad was nauw betrokken bij de ontwikkeling van de duurzaamheidsvisie. Raadsleden hebben met bewoners en bedrijven gekeken welke initiatieven uit de maatschappij ontwikkeld konden worden. Ook toen al (2014) was er een cultuur van participatieve beleidsvorming, waarbij ook collega's betrokken werden. Het groenstructuur en beleidsplan en het grondstoffenplan is uit 2016. De gemeente (raad, college en ambtenaren) zit voor duurzaamheid op één lijn.

2.3 Deelvraag 2, inhoudelijke prestaties

Waar staat de gemeente met betrekking tot de realisatie van doelen en ambities?

Conclusie

De duurzaamheidsvisie 2015-2025 is leidend voor het duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Duurzaamheidsacties voor steeds twee jaren geven invulling aan de doelen. De doelen zijn niet aangepast ook al is inmiddels duidelijk dat ze niet realiseerbaar zijn..

- De doelen voor energie en circulair voor 2025 zijn niet haalbaar
- Landelijke ontwikkelingen op grote transities (energie, klimaat, omgevingswet) halen lokaal beleid in

- Het gaat nog niet overal goed (vervoer, energieopwekking, CO₂ uitstoot woningen, mobiliteit, natuur en water).

Toelichting

Doelen uit de duurzaamheidsvisie voor energie en circulair niet haalbaar

In de duurzaamheidsvisie 2015-2025 staan de kaders. De doelstellingen 'energieneutraal 2025', '25% duurzame energieopwekking in 2025' en 'grondstofcycli zijn in 2025 50% gesloten', zijn niet haalbaar. Het landelijk beleid is erop gericht om in 2050 energieneutraal te zijn en om in 2030 50% minder gebruik te maken van primaire grondstoffen.

Door te werken met duurzaamheidsacties voor twee jaar op de 10 onderwerpen van de duurzaamheidsvisie wordt wel in de richting van de doelen gewerkt, maar het is niet duidelijk welk doel ermee nagestreefd wordt en in welke mate die doelstellingen gerealiseerd worden. Wel is het zo dat de maatregelen bijdragen aan de doelen die in het gemeentelijk beleid gesteld zijn, ongeacht of ze te ambitieus zijn. De maatregelen dragen ook bij aan de realisatie van het landelijk beleid.

Ontwikkelingen op grote transities halen beleid in

De grote inhoudelijke transitie vinden momenteel plaats voor energie, klimaatadaptatie en de omgevingsvisie. Voor energie wordt de regionale energiestrategie (RES) en de transitievisie warmte opgesteld en daarmee wordt het energiebeleid verder geconcretiseerd. Via de RES doet de regio haar bod voor de landelijke opgave, dit beleid krijgt nu vorm. In de transitievisie wordt gewerkt aan aardgasvrije wijken en de warmtevraag. Hierbij hoort ook de ruimtelijke inpassing die mede in de omgevingsvisie zijn plek krijgt. Voor het Groene Hart geldt dat er restricties van de provincie zijn voor windmolens en zonneweides.

Het gaat niet overal goed.

Waddinxveen scoort niet op alles thema's goed. Uit de landelijke indices (§5.1.1/5.1.2) blijkt dat Waddinxveen in de gemeentelijke DuurzaamheidsIndex op het onderdeel energie en milieu een 5,0 scoort (landelijk gemiddelde 5,1). In de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten neemt Waddinxveen plaats 350 van de 380 gemeenten in voor het domein 'ecologisch kapitaal'. Waddinxveen scoort zeer slecht op:

- Vervoerswijze
- Hernieuwbare energie
- CO₂-uitstoot van woningen
- Natuur
- Water

2.4 Deelvraag 3, proces

Op welke manier wordt intern en extern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities? Welke rol hebben de gemeenteraden, de gemeentes en partijen in de samenleving?

Conclusie

De samenwerking met de samenleving is gestoeld op een gezonde participatiecultuur en partijen en gemeente werken daar samen aan. Maar stakeholders in de samenleving voelen zich nog onvoldoende eigenaar van de vraagstukken, doelen en oplossingen. Zij zien het vooral als beleid van de gemeente.

- Intern: de raad toont positieve interesse in duurzaamheid, maar heeft de neiging om op details en maatregelen te sturen in plaats van op de doelen.
- Intern ontbreekt het aan financiële ruimte voor duurzame keuzes boven reguliere keuzes
- Extern: participatie is wat ingezakt na 2016, maar er zijn voldoende initiatieven, organisaties, overlegvormen en raadplegingen waardoor de dialoog en samenwerking met de samenleving redelijk goed verloopt. In de transitietafel energie werken inwoners, bedrijven, woningbouwcorporaties, energiecoöperatie, netbeheerder etc samen.

Toelichting

Raad is betrokken maar stuurt te veel op details

De raad is nauw betrokken geweest bij de beleidsvorming in 2015 en is sindsdien betrokken gebleven. De interesse leidt er wel toe dat de raad de neiging heeft veel detailvragen te stellen hetgeen veel ambtelijke capaciteit kost. Er is ook een neiging om te sturen op maatregel/detailniveau wat soms improductief is, zoals het weghalen van budget groen en weer budget toekennen voor een boom per inwoner, of weghalen budget bij de transitievisie warmte omdat de invulling nog niet duidelijk was, terwijl er juist meer budget nodig is, of het weghalen van budget voor de omgevingsdienst, de bouwnormen voor Triangel. De raad signaleert zelf dat er nooit over de duurzaamheidsvisie gesproken wordt, alleen over de concrete maatregelen zoals afvalbrengstation of biomassacentrales. Niet alle raadsleden kennen de tweejaar-duurzaamheidsacties en rapportage daarover.

Het college heeft de doelen van de duurzaamheidsvisie overgenomen en er worden veel dingen geprobeerd. Niet altijd lukt dit (al) of er ontstaan knelpunten (4^e en 5^e windmolen, warmterotonde; warmtenet Rotterdam-Leiden; biomassacentrales). De raad stelt de vraag of Waddinxveen koploper zou moeten zijn of dat het beter is om eerst maar eens te kijken of iets wel werkt.

Het ontbreekt aan budget voor duurzame keuzes

In de andere beleidsvelden is er onvoldoende budget als een duurzame variant meer kost dan de reguliere optie. Daarbij wordt vooral gekeken naar investeringskosten en niet naar de lange termijn kosten van investering en beheer samen (life cycle kosten). Ambtenaren maken daarin al zelf keuzes zoals tweedehands elektrische auto's voor de gemeente of duurzaam onderhoud van sportvelden en scholen. Voor de eigen bedrijfsvoering en aanbestedingen zou hierin een explicietere keuze gemaakt kunnen worden.

Participatiecultuur is goed, maar kan beter.

De samenwerking met partijen als wijkplatforms, transitietafel energie, kerngroep Warmtetransitievisie ondernemersplatform, duurzaamheidsplatform van ondernemers, WaddGroen etc. is goed, net als de deelname aan activiteiten zoals 4 duurzame dagen of informatiebijeenkomsten of meet&match. Ook

zijn er initiatieven vanuit de samenleving zoals energiecoöperatie Groen Waddinxveen, Fairtrade werkgroep, verduurzaming voetbalclub Be Fair of eigen beheer openbaar groen. Initiatieven zonder ondersteuning (kennis, middelen, verbindingen maken) stranden vaak, zo merken maatschappelijke organisaties op.

Bij de geïnterviewde externe stakeholders heerst het beeld dat er in de periode 2013-2016 een grote betrokkenheid was van de raad en dat de samenleving intensief werd betrokken bij het duurzaamheidsbeleid. Uit veel initiatieven en overlegvormen blijkt dat er in Waddinxveen een gezonde participatiecultuur heerst die zich op de grens van een samenwerkende en een ondersteunde overheid bevindt (zie model §4.3 nota van bevindingen). Er zijn initiatieven uit de samenleving en er zijn initiatieven en activiteiten vanuit de gemeente.

Maar de participatie kan beter, de samenleving ziet het duurzaamheidsbeleid nog als iets van de gemeente, waar de samenleving bij beleidsvorming of in de uitvoering bij activiteiten aan meewerkt. Nog beter zou het zijn als deze partijen zich mede eigenaar voelen van de vraagstukken en oplossingen op het gebied van duurzaamheid en zij hier aan werken vanuit eigen doelen.

3. Bevindingen deelvraag 1: kaders

3.1 Inhoudelijke vormgeving duurzaamheidskaders?

Toetsingscriterium

Beschrijving van hoe het duurzaamheidsbeleid *inhoudelijk* is vormgegeven.

1.2 Welke lokale ambities en doelstellingen zijn er, wat is het beoogde effect daarvan en met welke maatregelen willen de gemeenten invullingen geven aan hun doelstellingen?

De landelijke en regionale kaders zijn beschreven in de bijlage 2. Het eigen, lokale duurzaamheidsbeleid van een gemeente wijkt hier soms van af, bijvoorbeeld omdat het al een paar jaar geleden is opgesteld terwijl het landelijke beleid zich momenteel in hoog tempo ontwikkelt, of omdat de landelijke doelen in een bepaalde gemeente nauwelijks haalbaar zijn binnen de beoogde termijn. De beleidsdoelstellingen op het gebied van duurzaamheid zijn door het college van B & W vastgelegd. Onder andere in de duurzaamheidsvisie 2015-2025. De gemeenteraad heeft het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019 vastgesteld. Het lokale duurzaamheidsbeleid van de gemeente Waddinxveen is beschreven in bijlage 3.

Hieronder is een overzicht gegeven van de landelijke en lokale doelstellingen en ambities en de maatregelen waarmee de gemeente deze doelen wil behalen.

Landelijke doelen (stand van zaken februari 2020)	Gemeentelijke doelen & beoogd effect	Gemeentelijke maatregelen
<i>Energietransitie</i>		
○ 2050: Energieneutraal en aardgasloos ○ 2050: 95% minder broeikasgassen in 2050 dan in 1990 ○ 1,5% energiebesparing per jaar ○ 2020: 14 % hernieuwbare energie; 2023: 16% (provincie Zuid-Holland acht 9% reëel)	○ 2025: CO₂-neutraal ○ 2025: 25% van de energie duurzaam opgewekt ○ 2025: bestaande bouw 50% zuiniger dan in 2012 ○ 2025: nieuwbouw energieneutraal N.B. Afspraken die via de regionale energiestrategie (RES) worden gemaakt, zijn binnenkort leidend.	○ aardgasvrije bebouwde omgeving ○ duurzame energieopwekking, biomassa ○ CO₂-neutrale bedrijfsvoering ○ 2% besparing per jaar op energiegebruik ○ gemeentelijk vastgoed energieneutraal in 2025
<i>Klimaatadaptatie</i>		
○ 2050: NL klimaatbestendig ingericht. ○ 2020: klimaatbestendig en waterrobuust handelen ○ 2019 stresstest, 2020 risicodialogen + uitvoerings- en investeringsagenda	○ 2025: leefomgeving is gezond en beïnvloedt het welbevinden van mensen positief ○ klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte	○ stresstest en risicodialog zijn uitgevoerd ○ riool afkoppelen waar en wanneer dit kan ○ Hemelwater opvangen in waterpartijen, groene daken en/of waterpleinen ○ Het ontharden van openbaar gebied ○ Water wegleiden van huizen en winkels; ○ Water vasthouden in de ondergrond;

		○ Het stimuleren van particulier groen.
<i>Circulaire economie</i>		
○ 2050: NL volledig circulair ○ 2030: 50% minder gebruik van primaire grondstoffen ○ 2020: 75% afvalscheiding en max. 100 kg restafval/inw*jr ○ 2023: zoveel mogelijk gescheiden en max. 30 kg restafval ○ maatschappelijk verantwoord inkopen	○ 2025: grondstofcycli voor 50% gesloten op een zo laag mogelijk schaalniveau ○ 2020: 100 kg/inw*jr restafval ○ 2020: 75% afvalscheiding / 2025 80% ○ 2020: 85% recycling / 2025 90% ○ 2020: 60% hergebruik / 2025 65%	○ duurzaam / maatschappelijk verantwoord inkopen, pilot circulair inkopen
<i>Biodiversiteit</i>		
○ beschermen van bestaande natuur ○ natuur in de samenleving ○ koppeling met andere maatschappelijke opgaven	○ behoud van bestaande natuur	○ zich houden aan wet- en regelgeving
<i>Duurzame mobiliteit</i>		
○ 2030: voertuigen emissieloos (eigen wagenpark, doelgroepenvervoer, inkoop) ○ 2020: gemeentelijk plaatsingsbeleid laadpalen	○ 2025: CO₂-uitstoot 30% gedaald ○ groene, leefbare en veilige regio'	○ stimuleren van fiets en OV ○ beleidsregels elektrische laadpalen

3.2 Procesmatige vormgeving duurzaamheidskaders (participatie)

Toetsingscriterium	
Beschrijving van hoe het duurzaamheidsbeleid <i>procesmatig</i> is vormgegeven:	
1.5	Wie zijn er betrokken geweest bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid?
1.6	Wie zijn er betrokken bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid?
1.7	Werken duurzaamheidsdoelstellingen integraal door in andere beleidsterreinen?

Participatie bij opstellen beleid

Op 14 november 2012 heeft de gemeenteraad van Waddinxveen de werkgroep duurzaamheid opgericht met als opdracht het formuleren van concrete lokale duurzaamheidsinitiatieven. De werkgroep heeft in 2013 drie bijeenkomsten georganiseerd voor belangstellende organisaties, bedrijven, bewoners en raadsleden. Uit deze bijeenkomsten zijn werkgroepen gevormd, die uiteindelijk een viertal voorstellen hebben uitgewerkt. Deze voorstellen zijn aangeboden aan de raad in de vorm van een initiatiefvoorstel. In dit advies wordt aangegeven hoe deze voorstellen te behandelen. Het betreft:

- Waddinxveen Fair en Duurzaam

- Afvalmanagement voor een duurzaam Waddinxveen
- Duurzaamheidscommunicatie
- Wijkgericht energiebeleid Waddinxveen

Ook het Repair Café is hieruit voortgekomen. Dit was ook de periode dat de duurzaamheidsvisie 2015-2025 het licht zag. In 2016/2017 belegde de raad ook bijeenkomsten om te kijken wat de voortgang was. Er was een groep Waddinxveen Duurzaam (*red: die heet nu WaddGroen*) en de raad was geïnteresseerd. De uitvoering is bij bewoners neergelegd. Er is een bedrag van € 20.000,- toegekend aan Fairtrade en Repair Café. Fairtrade krijgt nu nog subsidie. Voor andere initiatieven was geen facilitering en geld. Behalve FairTrade en WaddGroen is alles vervolgens gestrand: 'zonder ondersteuning en kennis strandt het. Als je wilt dat bewoners en bedrijven aan de slag gaan dan moet je dat proces voeden en helpen en er beleid op ontwikkelen.' (citaat uit gesprek met gemeenteraad). Er was geen medewerking van het toenmalig college met betrekking tot het raadsinitiatief.

Externe stakeholders geven aan 'De laatste 2-3 jaar is de gemeente geslotener geworden.' In 2016 heeft het bedrijfsleven de raad geholpen bij bewonerssessies. De duurzaamheidsvisie is ambtelijk opgesteld. Eind 2017/2018 zijn er bewonersavonden georganiseerd in het kader van de energietransitie, waarbij bewoners zijn geïnformeerd wat zij kunnen doen. Op deze avonden merk je niets van duurzaamheid of Fairtrade, aldus de inwoners en maatschappelijke organisaties die in het onderzoek betrokken zijn. Ambtelijk is aangegeven dat bij de duurzaamheidsacties men de wijken in is gegaan en dat dit met het bedrijfsleven is afgestemd. In 2018-2019 zijn bijeenkomsten geweest over duurzame elektriciteitsopwek. In 2017/2018 zijn veel stakeholders geconsulteerd over het uitvoeringsplan duurzaamheid 2018-2019 en ze zijn betrokken bij de prioritering binnen de duurzaamheidsvisie. Voor de Transitievisie Warmte is een transitietafel ingericht en er worden diverse activiteiten, waaronder de Duurzaamheidsvierdaagse, georganiseerd. Het beeld ontstaat dat er verschillende perspectieven zijn aangaande de betrokkenheid van de samenleving.

Het bedrijfsleven signaleert dat de ambitie om in 2025 energieneutraal te zijn lijkt te zijn geschreven en vastgesteld zonder dat ambtenaren, college en raad wisten of dit doel wel haalbaar was (en is). De ambities lijken gebaseerd te zijn op verouderde kennis. Bedrijven verwachten dat de gemeente(n) regionale en landelijke kennis delen en op de hoogte zijn van actuele mogelijkheden.

Het bedrijfsleven in Waddinxveen is goed georganiseerd met het Ondernemers Platform Waddinxveen (OPW), Duurzaamheids Platform Waddinxveen (DPW) en Duurzaamheidsplatform Midden-Holland. Zij zijn gesprekspartner voor de gemeente en nemen initiatieven richting de bedrijven.

In de duurzaamheidsvisie 2015-2025, "Waddinxveen voor de mensen van nu en hierna", staat:

Maatschappelijke betrokkenheid

Omdat een duurzame samenleving alleen kan bestaan als die is ingebed in de hele maatschappij, staat samenwerking met maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en inwoners voorop. Deze visie is tot stand gekomen in samenwerking met de diverse partijen. De gemeente roept de inwoners van Waddinxveen op om mee te helpen bij het waarmaken van de ambities. Zij moedigt initiatieven van inwoners en het bedrijfsleven aan.

Verderop in de duurzaamheidsvisie staat dat deze tot stand is gekomen met de samenleving, o.a. na twee bewonersavonden, ideeën van inwoners, gesprekken met duurzaamheidsplatform Waddinxveen

en professionele organisaties, andere bijeenkomsten en de uitkomsten van de raads werkgroep duurzaamheid en stichting Jeugd en Jongerenwerk Midden-Holland.

Ambtenaren geven aan dat zij voor prioritering van de doelen en maatregelen (voor 2018/2019 bij het opstellen van de duurzaamheidsvisie) de samenleving en wijken ingegaan zijn met bewonersavonden, hetgeen geleid heeft tot 'een gezonde basis met draagvlak bij bewoners.'

Bij het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES) zijn overheden en maatschappelijke partijen betrokken: partijen als gemeenten, provincie, waterschappen, energiecoöperaties, duurzaamheidsplatforms (zowel van bedrijven als van inwoners), woningcorporaties, onderwijsinstellingen, LTO, milieufederatie, Stedin, Alliander. Zij zijn vertegenwoordigd in de stuurgroep (bestuurlijk niveau) en de werkgroepen (operationeel niveau) voor elk van de drie programmalijnen elektriciteit, warmte en communicatie/besluitvorming.

Onderzoekers constateren dat bewoners en bedrijven door de raad betrokken zijn voor initiatieven uit de samenleving. Ambtenaren hebben bij de ontwikkeling van de duurzaamheidsvisie wel de samenleving gehoord, maar bewoners en bedrijven hebben niet ervaren dat zij betrokken waren en zijn. De samenleving is betrokken om input te leveren voor beleid, zonder dat bij betrokkenen duidelijk was dat dit gericht was op verdergaande samenwerking. Dit geldt ook voor de recente contacten voor de duurzaamheidsacties 2018/2019 en de energietransitie. Ambtenaren geven aan dat er een cultuur van beleidsparticipatie is (locatie afvalstation, keuze welke bomen, wijkplatforms, bijeenkomsten etc). De gemeente blijft met betrokken partijen in gesprek: ambtelijk is frequent overleg met de Fairtrade werkgroep en WADDgroen, er worden nu burgermetingen gedaan, er is voor de TVW een transitietafel. Met DPW is een duurzame ondernemersprijs georganiseerd in 2018. Verwachtingen bij bedrijven en maatschappelijke organisaties enerzijds en de gemeente anderzijds blijken van elkaar te verschillen.

Participatie beschreven voor de uitvoeringsfase

De duurzaamheidsvisie geeft in de inleiding het belang van de maatschappelijke betrokkenheid aan. In een apart hoofdstuk communicatie en educatie is aangegeven dat 'kennis en bewustzijn bij inwoners met betrekking tot duurzaamheid in 2025 verbeterd moet zijn ten opzichte van 2015'. Onder meer door:

- de bewonersbetrokkenheid te monitoren;
- goede voorbeelden te delen, waaronder die van de gemeente zelf
- investeringen te doen in natuur-en milieueducatie
- jongereninitiatieven te stimuleren.

Als risico's worden gesignaleerd (1) te weinig budget en capaciteit en (2) dat inspanningen van inwoners en ondernemers onvoldoende opleveren.

Bij het bedrijfsleven wordt duurzaam / maatschappelijk verantwoord ondernemen gestimuleerd en er is een revolverend fonds ingesteld (in 2016 en 2017 is jaarlijks €50.000 ingezet). (bron: duurzaamheidsvisie 2015-2025). Op de gemeentewebsite is hier niets over te vinden. Het budget bij de duurzaamheidsvisie was bij het opstellen €12.473/jaar plus een inzet van 900 uur/jaar.

Onderzoekers signaleren dat in het beleid wel het belang van de inzet van de samenleving is aangegeven: specifiek aandachtspunt voor 2018-2019 actiepunten was versterken samenwerking Fairtrade en DPW. Er is echter onvoldoende is vastgelegd in de duurzaamheidsvisie om te komen tot het opbouwen van een samenwerkingsrelatie met een participatieve samenleving, die door de overheid ondersteund wordt (zie verder §4.3 rol van de gemeente).

Interne integrale doorwerking

De duurzaamheidsvisie is een veelomvattend beleidsdocument, dat intern in andere beleidsvelden doorwerkt. De inhoudelijke thema's in de duurzaamheidsvisie zijn:

- duurzame leefomgeving (waaronder milieuthema's water, bodem, lucht, geluid, fijnstof, externe veiligheid en de thema's ruimtelijke ordening en groen en natuur)
- Verbetering energie en CO₂-prestatie (waar onder mobiliteit, gebouwde omgeving en energieopwekking en de gemeentelijke organisatie)
- Naar een circulaire economie (waaronder circulaire economie en grondstoffen/afval)

De actualiteit rond het beleid van de energietransitie (RES en transitievisie warmte), klimaat en omgevingsvisie zorgt voor doorwerking van deze thema's naar andere beleidsvelden. Ambtelijk is er op gewezen dat de doelen van de duurzaamheidsvisie moeten landen in de omgevingsvisie.

3.3 Bijdrage van gemeentelijk beleid aan bovenlokale doelen

Toetsingscriterium

Is de uitvoering effectief?

- 1.3 In hoeverre draagt het lokale beleid bij aan het bereiken van de landelijke en regionale doelen?
- 1.4 Zijn de gekozen maatregelen realistisch en is het aannemelijk dat hiermee de beoogde (eigen, lokale) doelstellingen worden behaald?

Gemeente Waddinxveen streeft ernaar om op termijn alle benodigde energie binnen de gemeente op hernieuwbare wijze op te wekken. De Duurzaamheidsvisie 2015-2025 'Waddinxveen voor de mensen van nu en hierna' is de reisgids van de gemeente naar duurzaamheid voor de periode tot 2025. De stippen op de horizon die worden genoemd, zijn als volgt.

- Waddinxveen heeft in 2025 een leefomgeving die gezondheid en welbevinden van mensen positief beïnvloedt.
- Waddinxveen is in 2025 CO₂-neutraal en wekt tenminste 25% van haar energie duurzaam op.
- Grondstofcycli zijn in 2025 voor 50% gesloten op een zo laag mogelijk schaalniveau.

(Bron: voortgangsrapportage Enervisa 2017 Waddinxveen)

Omdat de doelen 2025 -o.a. voor energieneutraal 2025- onhaalbaar bleken is besloten om tweejaarsplannen te maken. In de hieronder weergegeven kaart kunnen via de link (http://www.bimaproductions.nl/klanten/gemeente_waddinxveen_v4/) interactief de acties bekeken worden.

Deze duurzaamheidsacties geven haalbare maatregelen weer voor die periode, echter het doel van 2025 is wel blijven staan. Via beleid als de RES en Omgevingsvisie zal dit herzien worden. Hieronder de

figuur van de duurzaamheidsacties 2018-2019. Voor na 2019 is een dergelijk document ten tijde van het onderzoek¹ niet aangetroffen.

Per thema:

- Klimaatadaptatie: Het lokaal beleid zal nog verder invulling moeten geven aan het landelijk beleid uit de nationale Strategie Klimaatadaptatie. Beleidsmatig wordt voldaan aan stresstesten en risicodialogen. In het groenbeleid is aandacht voor bewonersparticipatie en hittestress/droogte/waterberging. In het nieuwe groenbeleid na 2020 zal duurzaamheid en klimaat nog extra aandacht krijgen.
- Energie: De doelstelling van Waddinxveen is verdergaand dan de landelijke doelstelling. De doelstelling om in het jaar 2025 CO₂-neutraal te zijn en om 25% van de energie duurzaam op te wekken is ambitieus. Met in 2017 7% minder energiegebruik en 1,7% duurzame opwekking wordt dit doel niet behaald en levert Waddinxveen nog onvoldoende bijdrage aan de landelijke doelstellingen. In het proces van de regionale energiestrategie (RES) en transitievisie warmte krijgt dit nader vorm.

Circulaire economie: Met de doelstelling voor afval van 100 kg restafval per inwoner per jaar, 75% afvalscheiding, 80% recycling en 60% hergebruik is het beleid conform het landelijk beleid. Voor 2025 geldt als doelstelling dat deze percentages nog eens met 5% verbeterd zijn. De acties die zijn ingezet, zijn succesvol geweest: het percentage afvalscheiding is gestegen van 44% in 2015 naar 70% in 2018. De hoeveelheid restafval is in 2018 119 kg en de prognose is dat dit in 2019 een

¹ Het nieuwe actieplan 2020-2021 is vastgesteld door het college in februari 2020 en ter kennisname aan de gemeenteraad verstrekt. Er komt een nieuwe interactieve kaart en een leesbare versie op de website.

vergelijkbare hoeveelheid is. Er is nog een stap te maken om het landelijk doel van 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025 te halen.

In de duurzaamheidsvisie is een van de drie ambities: "Grondstofcycli zijn in 2025 voor 50% gesloten op een zo laag mogelijk schaalniveau." Dit beleid is vooruitstrevender dan het landelijk programma Circulaire Economie en het Grondstoffenakkoord dat in 2050 volledig circulair wil zijn en in 2030 50% minder gebruik van primaire grondstoffen nastreeft. Vraag is of lokaal circulair haalbaar is in 2025.

- Mobiliteit: Het beleid uit de duurzaamheidsvisie/ duurzaamheidsacties 2018-2019 en uit het regionaal verkeer- en vervoerplan (RVVP) en een mobiliteitsplan Waddinxveen 2013-2020 geven invulling aan het beleid voor duurzame mobiliteit. Daaronder vallen het stimuleren van elektrisch vervoer, laadinfrastructuur, stimuleren van fietsgebruik en verduurzamen van mobiliteitsgedrag, alsook de eigen gemeentelijke maatregelen: duurzame inkoop eigen wagenpark, duurzame inkoop doelgroepenvervoer en emissieloos vervoer in 2030.
- Biodiversiteit: Landelijk zijn er diverse wetten en regels aangaande natuur (zie bijlage 2) en de provincie is uitvoerende overheid voor het natuurbeleid. In het coalitieakkoord van de provincie Zuid-Holland is onder andere opgenomen dat de provincie wil voldoen aan Natuurpact uit 2013, Kaderrichtlijn Water (KRW), realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het behouden en beschermen de Natura2000-gebieden. Voor het Groene Hart geldt grote voorzichtigheid ten aanzien van bebouwing, zonneweides en windmolens. Met de Groenalliantie wordt bijgedragen aan de biodiversiteitsdoelen. De gemeente heeft haar eigen groenstructuur en groenbeleidsplan, dat is uitgewerkt in het uitvoeringsplan groen 2016-2020.

4. Bevindingen deelvraag 2: inhoudelijke prestaties

4.1 Waar staat de gemeente?

Toetsingscriterium

Waar staat de gemeente?

- 2.1 Hoe staat de gemeente er in de landelijke benchmarks en op basis van al uitgevoerde (recente) evaluaties voor op de thema's klimaat, energie, mobiliteit, biodiversiteit en circulaire economie? Welk resultaat is bereikt op elk thema?

Er is niet gerekend 'van maatregel naar effect', d.w.z. er is niet in detail nagegaan in hoeverre elke voorgenomen maatregel daadwerkelijk is uitgevoerd en hoe deze heeft bijgedragen aan de eigen doelstelling. Wel is op een hoger niveau gekeken naar de overall prestatie op elk thema. Zo wordt duidelijk op welk(e) (sub)thema('s) er voor de gemeente extra inspanningen wenselijk zijn om de eigen en/of landelijke doelen te behalen. Of de gemeente deze inspanningen ook daadwerkelijk kan leveren, is niet alleen afhankelijk van beschikbare capaciteit, budget en bestuurlijke focus, maar vaak ook van externe factoren, zoals beschikbare ruimte of beperkende regelgeving.

Om inzicht te krijgen in de overall prestatie van de gemeente is gebruik gemaakt van verschillende landelijke benchmarks²:

- o de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex (GDI)
- o de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten (Telos, versie 2018-de meest recente versie op het moment van onderzoek)
- o Afvalmonitor (ministerie van I&W), gegevens 2018

4.1.1 Gemeentelijke Duurzaamheidsindex (GDI) 2018

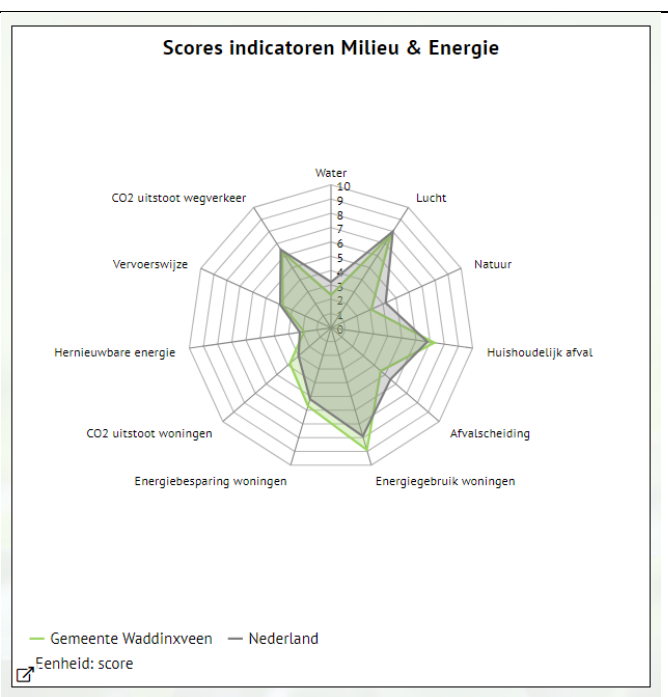
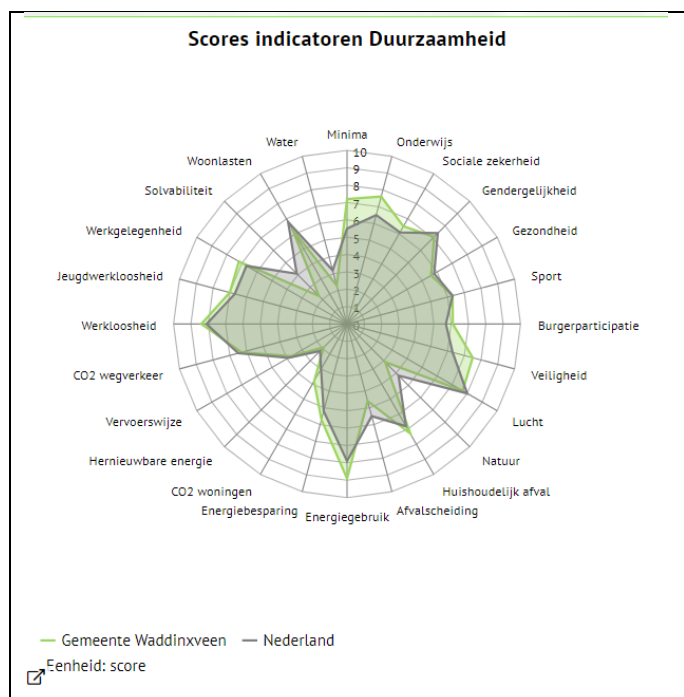
Bij de gemeentelijke DuurzaamheidsIndex 2019 (www.gdi.databank.nl) scoort Waddinxveen een 5,9. Het landelijk gemiddelde is 5,8. Hieronder zijn de printscreens van de website opgenomen. Op het onderdeel milieu en energie scoort Waddinxveen 5,0, het landelijk gemiddelde is 5,1.

Waddinxveen scoort zeer slecht op

- Vervoerswijze (Score 3,7; NL 3,9)
- Hernieuwbare energie (Score 1,9, 3,7 kWh/jr*inw; NL 5,75 kWh/jr*inw)
- CO₂ woningen (Score 3,8, 1,68 ton; NL 2,01 ton)
- Natuur (Score 3,1, 1,5%; NL 12,5%)
- Water (Score 2,3; NL 3,4)

² Daarnaast is de Klimaatmonitor beschikbaar, waarin op gedetailleerder niveau informatie beschikbaar is. Dat detailniveau voert te ver voor dit onderzoek. Ook is Waarstaatjegemeente.nl beschikbaar. Hiervan is geen gebruik gemaakt omdat deze monitor grotendeels gebaseerd is op dezelfde informatie als de GDI.

Waddinxveen ▼

4.1.2 Nationale monitor duurzame gemeenten (rapport 2019)

TOTAALSCORE			SOCIAALCULTUREEL KAPITAAL		ECOLOGISCH KAPITAAL		ECONOMISCH KAPITAAL	
SCORE	RANK	ONTWIKKELING	SCORE	RANK	SCORE	RANK	SCORE	RANK
48,0	287	8	50,4	239	40,5	350	53,0	54

De totaalscore is plaats 287 van 380 onderzochte gemeenten en de score op ecologisch kapitaal is plek 350 van de 380 onderzochte gemeenten.

4.1.3 Inhoudelijke prestaties uitvoering beleid

Klimaatadaptatie

Er zijn stresstesten en risicodialogen uitgevoerd. In het groenbeleid is aandacht voor bewonersparticipatie en hittestress/droogte/waterberging. In het nieuwe beleid na 2020 zal duurzaamheid en klimaat daar nog extra aandacht krijgen.

- o met de stresstesten en risicodialogen is/wordt voldaan aan landelijk beleid. De ODMH organiseert klimaatateliers. In dit onderzoek is niet met zekerheid vastgesteld of daarin en in ander beleid de uitkomsten van de stresstesten bekeken worden. Wel is bij het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) al rekening gehouden met afkoppeling van regenwater en de opvang van regenwater bij grote buien. In welke mate de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) en het groenbeleid adequaat is voor klimaatadaptatie, is niet duidelijk. Het *lijkt er op* dat Waddinxveen bij actualisatie van beleid rekening houdt met de nationale strategie klimaatadaptatie en de uitkomsten van de stresstesten, maar dit is nog niet gebleken.

In de duurzaamheidsacties 2018/2019 zijn geen acties opgenomen voor beter bodemgebruik, de provincie beschrijft dit voor het Groene Hart als een aandachtspunt. Een visie op grondgebruik is in ontwikkeling en wordt t.z.t. verwerkt in de omgevingsvisie.

Energie

Bron: voortgangsrapportage Enervisa 2017 Waddinxveen

In Enervisa 2017 staat: "Om in 2025 klimaatneutraal te zijn is nog een CO₂-reductie nodig van 327.900 ton per jaar. De afgelopen jaren neemt de CO₂-uitstoot juist licht toe. De doelstelling om in 2025 25%

hernieuwbare energieopwekking te realiseren, wordt op dit moment ook nog niet gehaald. Er is tot nu toe een kleine stap gezet van 3,2% door voornamelijk windturbines te plaatsen.”

Het totale energiegebruik (excl. Auto[snel]wegen) van Waddinxveen is gedaald van 3.534 TJ in 2011 naar 3.288 PJ in 2017, ofwel 7,0% daling. De doelstelling van 25% duurzame opwekking in 2025 wordt waarschijnlijk niet gehaald en het landelijk doel van 14% duurzame opwekking uit het SER Energieakkoord in 2020 evenmin. De duurzame energieopwekking in Waddinxveen 1,7% en het landelijk gemiddelde is 5,8% (bron *gemeentelijke DuurzaamheidsIndex*).

Er wordt een transitievisie warmte ontwikkeld en regionaal wordt de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld. In de RES wordt het bod van de regio neergelegd voor de duurzame energieopwekking (landelijk is 35 TWh opwekking op land afgesproken voor alle RES-regio's gezamenlijk). Een onderdeel van de RES is de Regionale Warmtestructuur, waar regionaal naar warmtebronnen wordt gekeken. Eerst worden bij de RES de technische mogelijkheden in beeld gebracht. Het wordt een opgave voor vele stakeholders samen waaronder de netbeheerder, woningbouwcorporaties, woningeigenaren, bedrijven etc.. Vervolgens is de vraag welke rollen de gemeente heeft bij de diverse projecten.

Bijzonder onderdeel bij (duurzame) energie vormen de biomassacentrales (BMC's). Deze vorm van energieopwekking met groen restafval wordt als duurzame energieopwekking gezien. Wetenschappelijk onderzoek en de publieke opinie hebben deze vorm van energieopwekking de afgelopen jaren minder positief beoordeeld. Zie hiervoor ook [de pagina op de gemeentewebsite](#)³, met achtergrondinformatie. De gemeente heeft de vergunningaanvragen goedgekeurd voor drie biomassacentrales. En er is een kleine BMC bij het zwembad. Tegenstanders hebben bezwaar tegen de uitstoot van fijnstof en de uitstoot door het transport van groen naar de BMC's, dit naast het transport van het distributiecentrum op de Vredenburglaan. De drie locaties komen binnen een straal van 1 km. In september 2020 wordt het gerechtelijk beroep voor de drie BMC's gezamenlijk behandeld. Toen bleek dat het warmtenet Rotterdam-Leiden waarschijnlijk niet zou worden uitgevoerd, opteerden de BMC's om hun warmte aan nieuwbouwwoningen te leveren. De gemeente denkt na over beleid voor kleinere BMC's. Bedrijven die straks aardgasloos zijn, moeten in hun proceswarmte kunnen blijven voorzien.

Waddinxveen is van de vier onderzochte gemeenten de eerste die naar buiten ging met het aardgasvrij-thema (al in 2018), met de toon 'wij weten het ook nog niet precies maar we willen in elk geval open communiceren'. Er is een pagina op de gemeentewebsite:

<https://www.waddinxveen.nl/aardgasloos-wonen>

Team duurzaamheid en economie werken samen aan de verduurzaming van bedrijven. Ze richten zich op wettelijke taken, maar doen ook DPL-scans (=duurzaamheidsprofiel) voor twee bedrijventerreinen, uitgevoerd door de ODMH. Op basis van de uitkomsten worden acties geformuleerd, samen met ondernemers en Duurzaamheids Platform Waddinxveen (DPW).

Circulaire economie

De afvalscheiding in Waddinxveen is bij huishoudens 46% (bron gemeentelijke DuurzaamheidsIndex 2017; landelijk gemiddelde 55%) en 70% in 2018 (bron: cijfers gemeente). Het doel is 75% afvalscheiding in 2020 en 100kg restafval per inwoner per jaar. De landelijke afvalmonitor geeft aan

³ <https://www.waddinxveen.nl/biomassacentrales-waddinxveen>

dat in 2017 dit 217 kg/inwoner/jaar was. Begin 2018 was de hoeveelheid restafval gedaald tot 122 kg/inwoner per jaar zo wordt in de duurzaamheidsacties 2018-2019 gemeld.

Het is niet bekend of de doelstelling gehaald wordt om 50% van de grondstofcycli te sluiten op een zo laag mogelijk schaalniveau. Er zijn diverse activiteiten gaande op dit vlak (zie 4.2). Ook is het manifest MVI ondertekend en een bijbehorend actieplan opgesteld, waar circulaire economie/inkoop deel van uitmaakt.

Mobiliteit

Met het regionaal verkeer- en vervoerplan (RVVP) en mobiliteitsplan 2013-2020 wordt invulling gegeven aan landelijk en provinciaal beleid. Het mobiliteitsplan wordt geactualiseerd in 2020, waarbij er meer aandacht komt voor duurzaamheid.

In de duurzaamheidsacties 2018-2019 is al aandacht voor oplaadpalen voor elektrische auto's, veilig fietsen, treinstation Triangel, mobiliteitsbeleid bedrijventerreinen, gemeentelijke voertuigen elektrisch en mogelijkheden OV/deelfietsen. De laadpalen voor auto en fiets voor het gemeentehuis zijn onderdelen van de voorbeeldrol die de gemeente neemt. Bij onderhoud wordt gedaan wat mogelijk is in onderhoud gebouwen, sportvelden, scholen. Voor elektrische wagens van de gemeente zijn tweedehands wagens aangeschaft zodat deze binnen budget gekocht konden worden.

Het mobiliteitsbeleid lijkt ten opzichte van andere onderwerpen wat ondergesneeuwd te zijn. De discussie rond de BMC's beïnvloedt ook het mobiliteitsbeleid. Er zijn rondwegen en de parallelweg A12 aangelegd, mede vanwege distributiecentrum en de BMC's (aanvoer groenafval). De parallelwegen-structuur moeten het snelwegennet ontlasten. Een van de geïnterviewden noemt Waddinxveen een 'zeer auto-vriendelijk dorp' en 'het verkeer dramatisch rond de hefbrug'. De hefbrug en toegangswegen zijn onderdeel van provinciaal beleid. Vrachtverkeer zou aan de westkant weggehaald moeten worden door de oostkant beter bereikbaar te maken. Er zou aan de Westkant een rondweg moeten komen, zodat verkeer het dorp uitgaat. Schoolgaand fietsverkeer Reeuwijk-Waddinxveen-Bodegraven wordt niet als veilig ervaren. Zo geven geïnterviewden aan.

Biodiversiteit

De gemeente geeft invulling aan haar deel van het biodiversiteitsbeleid van rijk en provincie. Dit gebeurt met de groenstructuur en het groenbeleidsplan. Met de Groenalliantie Midden-Holland wordt bijgedragen aan de biodiversiteitsdoelen, vanuit een recreatief vertrekpunt. De 13 projecten als compensatie van de bomenkap voor de A12 zijn in uitvoering. Het afwegingskader om biodiversiteitswaarden af te zetten tegen waarden van bewoners en anderen is een goed middel. De wens bij inwoners is meer duidelijkheid aangaande bomenbeleid in relatie tot duurzaamheid: mogen bomen gekapt worden voor een zonneweide of niet? Met de provincie wordt *Berm komt tot bloei* uitgevoerd, locaties zijn niet geborgd in beleid, samenleving vraagt daar wel om evenals bijv. vlinderstruiken. Wens bij bewoners is om jaarlijks acties te houden die stimuleren dat bewoners zelf acties uitvoeren (zoals regenton, of vlinderstruik of steen eruit/plant erin)

De gemeente heeft of neemt zelf een minder grote rol in de simulering van biodiversiteit. Dit is neergelegd bij de Groenalliantie.⁴ Budget voor meer groen in gemeente is opgeheven, maar de motie

⁴ Groenalliantie is verlengd lokaal bestuur. Dus als Groenalliantie daar dingen in doet, betekent dat dat de facto de gemeente dat doet.

dat voor elk huis een boom wordt aangeplant is aangenomen, zo komt die via achterkant binnen (mits uitvoering haalbaar blijkt). 'Voor biodiversiteit sturen we op kwaliteit en 'niet op stengeltjes', aldus de ambtenaren. In de duurzaamheidsacties 2018-2019 is aandacht besteed aan Operatie Steenbreek (steen eruit, groen erin), deelname verkiezing groenste gemeente; fijnstofmeting; stimulering groendaken. Boomfeestdag basisschoolleerlingen; aanplant nieuwe bomen en gewas, beheren openbaar groen bewoners, ontwikkelingen polder Bloemendaal, etc.

4.2 Inhoudelijke uitdagingen

Toetsingscriterium

2.2 Waar liggen inhoudelijk de uitdagingen voor de komende periode?

Energietransitie

1. De grootste uitdaging ligt op dit moment bij de energietransitie. De ontwikkeling van de regionale energiestrategie (RES), Transitievisie Warmte en komen tot een aanpak voor aardgasvrije wijken vormen de komende tijd voor alle gemeenten in het land een grote opgave. Naast beleid en doelen gaat het ook om het betrekken van de stakeholders als bedrijfsleven, organisaties, woningbouwcorporaties, netbeheerders en bewoners. De technische, ruimtelijke en sociale gevolgen en mogelijkheden worden momenteel voor de regio en voor elke gemeente in kaart gebracht. Een grote uitdaging lijkt er te liggen bij **voldoende netcapaciteit**, waar de netbeheerder niet 'speculatief' de capaciteit mag uitbreiden. Daarbij komen ook vraagstukken naar voren als wel/geen **warmtenet** vanuit de haven van Rotterdam en wel of geen **windmolens** in het Groene Hart. Het is door ambtenaren als frustrerend ervaren dat budgetten bij de transitievisie warmte (TVW) zijn verlaagd, terwijl er in de toekomst nog veel middelen nodig zijn voor het concretiseren en uitvoeren van de energietransitie. Dit kwam doordat de gemeente aan het bezuinigen was en concrete besteding van het TVW-budget nog niet geheel duidelijk was.

Klimaatadaptatie

2. De komende tijd moet een uitvoeringsagenda worden opgesteld, waarmee een klimaatbestendige inrichting bereikt wordt. Daarbij moet ook aandacht zijn voor de uitkomsten van de stresstesten en risicodialogen. Het Groene Hart is als een van de laagstgelegen punten van Nederland kwetsbaar.

Circulaire economie

3. De hoeveelheid huishoudelijk restafval is al verkleind naar 122 kg/inwoner, het doel van 100kg in 2020 lijkt binnen bereik. Het doel voor 2025 van 30kg restafval/inwoner/jaar wordt een uitdaging. In de duurzaamheidsvisie zijn scherpe doelen gesteld van 75% afvalscheiding, 85% recycling en 60% hergebruik.
4. 50% hergebruik materialen. Hiertoe is de gemeente gestart met een grondstoffenanalyse bedrijventerreinen, deelname betonconvenant, pilotprojecten duurzaam inkopen, workshop circulair ondernemen. De doelstelling uit de duurzaamheidsvisie is ambitieus. De vraag is wat er mogelijk is op lokale schaal en welke rol je daarin als gemeente kan vervullen. Intensieve samenwerking met bedrijfsleven (met name Ondernemers Platform Waddinxveen (OPW) en Duurzaamheids Platform Waddinxveen (DPW), VVE Gouwepark, ondernemersvereniging /park-management bedrijventerreinen en andere stakeholders (woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars) zijn daarin van belang.

5. Een gemeente kan een voorbeeldrol pakken als het gaat om duurzaamheid. Door echt werk te maken van circulair/maatschappelijk verantwoord inkopen (zoals de huidige deelname aan Manifest MVI) en door de eigen gebouwen energieleverend /klimaatadaptief te maken, door groen en inrichting te verduurzamen en het gebruik te verduurzamen ontstaat een interne cultuur binnen de gemeente die uitstraalt naar bewoners en bedrijven en die doorwerkt in al het andere beleid van de gemeente.

Duurzame mobiliteit

6. Op het gebied van mobiliteit ligt de uitdaging bij het actualiseren van het **mobiliteitsplan** 2013-2020. Er doen zich rond de parallelwegenstructuur, distributiecentrum, biomassacentrales en hefbrug mobiliteitsknelpunten voor, die vragen om een rondweg aan de westkant, autoluw maken van het dorp en veilige fietsvoorzieningen voor scholieren. Deze mobiliteitsvraagstukken kunnen gecombineerd worden met duurzaamheid zoals elektrificatie van mobiliteit, laadinfrastructuur, stimuleren van fiets en OV en gemeentelijk wagenpark/mobiliteit.

Biodiversiteit

7. In de 13 projecten uit het Uitvoeringsplan Groen wordt aan biodiversiteit invulling gegeven. Daarnaast wordt geleund op provinciaal beleid en de Groenalliantie Midden-Holland. De gemeente kan zelf een pro-actiever beleid voeren om biodiversiteit te stimuleren. Het aandeel natuur is met 1,5% erg laag.

Overall

8. De **ruimtelijke inpassing** van maatregelen gericht op (duurzame) energie in relatie tot een toekomstbestendige gemeente met voldoende groen, bedrijvigheid, mobiliteit etc. vergt een goede afweging. De ontwikkeling van de omgevingsvisie en het daaruit voortvloeiende omgevingsplan kan niet losgezien worden van het beleid ten aanzien van duurzaamheid, energietransitie en klimaatadaptatie.
9. **Participatie** is van groot belang om de hele samenleving energieneutraal, klimaatbestendig en circulair te krijgen. Waddinxveen heeft een al langer bestaande participatiecultuur van bewoners, bedrijven/ondernemersverenigingen en maatschappelijke organisaties. Dit neemt niet weg dat verwachtingen/beelden soms verschillend zijn. Meer gezamenlijke doelen en samenwerking kan bijdragen aan realisatie van het beleid (zie ook model in §6.3).
10. Overall is de uitdaging om binnen het duurzaamheidsbeleid van gemeente en regio de **verbinding** te maken tussen de onderdelen. Er spelen een aantal complexe opgaven tegelijkertijd: in 2050 moet Nederland energieneutraal (klimaatneutraal, CO₂-neutraal), klimaatbestendig (water, hitte, droogte) en circulair (grondstoffen) zijn. De gemeente heeft er een rol in om te zorgen dat de ene ontwikkeling niet ten koste gaat van de andere en dat de ruimte weloverwogen wordt verdeeld.
11. Er is **inzicht** nodig in wat er nodig is om de doelen te behalen en of dit beschikbaar (te maken) is. Deze behoefte bestaat intern, zodat er meer grip ontstaat op de uitvoering en voortgang. Ook is deze behoefte er bij inwoners en bedrijven, zij willen graag weten wat er van hen verwacht wordt en in welke mate en hoe de gemeente daarbij ondersteunt.

5. Bevindingen deelvraag 3: proces

In dit hoofdstuk is beschreven op welke manier intern en extern wordt samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities. Er is aangegeven welke rol de gemeenteraad, de gemeente en partijen in de samenleving hebben.

5.1 Interne samenwerking

Toetsingscriterium

Op welke manier wordt intern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities?

Interne samenwerking gemeenteraad, college van B&W, ambtelijke organisatie

De duurzaamheidsvisie werkt door in de andere beleidsvelden en de ambitieuze doelstellingen voor energie en circulaire economie hebben bijvoorbeeld ook hun impact op de inzet van de gemeente bij de Regionale Energiestrategie (RES) en de omgevingsvisie. In het groenbeleid en afvalbeleid komt de ambitie uit de duurzaamheidsvisie terug.

College en raad staan achter de ambitie, zoals ook blijkt uit het coalitieprogramma 2018-2022, dat de duurzaamheidsvisie als bestaand beleid overneemt. In het collegeprogramma is aangegeven dat de gemeente onderzoek doet naar geschikte locaties voor duurzame energieopwekking en jaarlijks prioriteiten van de duurzaamheidsvisie aangeeft voor de komende twee jaar.

De gemeenteraad heeft bij het opstellen van de duurzaamheidsvisie een initiërende rol vervuld met bewonersinitiatieven. De raad is dit nauw blijven volgen. Gesignaleerd wordt dat de vragen vanuit de raad de betrokken ambtenaren veel tijd kosten. Dat er budget bezuinigd is bij de transitievisie warmte omdat de invulling nog niet concreet was, is als frustrerend ervaren, omdat de energietransitie juist extra capaciteit en middelen vergt. Ook zijn er uren bij de Omgevingsdienst weggehaald, waardoor er minder slagen bij bedrijven gemaakt kunnen worden. De gevolgen van de stijgende kosten in het sociaal domein lijken op die manier verkeerd door te werken in het domein duurzaamheid.

De beschikbare capaciteit is met 3,15 fte (incl. 0,61 extern) en binnenkort een seniormedewerker voor het verbinden van het duurzaamheidsprogramma met andere grote trajecten adequaat. Capaciteit is adequaat voor de prioriteiten van steeds twee jaren, maar onvoldoende om de duurzaamheidsvisie uit te voeren. Tevens is hierbij geen rekening gehouden met de extra inzet die nodig is voor energietransitie, aardgasvrije wijken, Omgevingswet en de communicatie/participatie die daarbij hoort. Daarnaast zijn er in de andere beleidsvelden collega's ook actief bezig met duurzaamheid.

5.2 Kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad

Toetsingscriterium

Welke rol heeft de gemeenteraad?

- 3.1 Op welke wijze is aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden invulling gegeven in het behalen van beoogde effect en doelstellingen (incl. evalueren / bijstellen van beleid)?
- 3.2 Hoe en in hoeverre worden de gemeenteraden geïnformeerd over de voortgang van uitvoering van de beleidsdoelstellingen?

In 2015 is de raad initiërend geweest en is met de duurzaamheidsvisie het kader gesteld. De raad is wel steeds geïnformeerd en dit heeft geleid tot de conclusie dat de doelen voor met name energie (energieneutraal in 2025 en 25% duurzame energieopwekking in 2025) niet haalbaar zijn. De raad heeft daarop niet aan het college gevraagd de doelen aan te passen. Met de tweejaarsplannen wordt nu gewerkt aan haalbare doelen voor die twee jaar. (Hierin zijn grote veranderingen rond energietransitie en omgevingswet nog niet meegenomen, dit is nog in ontwikkeling. Tweejaarsplan 2020/2021 was ten tijden van het onderzoek nog niet vastgesteld).

Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en om het jaar worden de doelen voor de volgende periode van twee jaar vastgesteld, binnen de prioritering die eerder heeft plaatsgevonden.

5.3 Externe samenwerking

Toetsingscriterium	
	Welke rol heeft de gemeente?
3.3	Welke rol heeft de gemeente (college van B&W / ambtelijke organisatie) in de uitvoering? Daarbij kan gedacht worden aan de rol van kenniscentrum (bewustwording creëren in de samenleving), duurzame dienstverlener, maatschappelijke facilitator en/of zichtbare koploper die het goede voorbeeld geeft.
	Welke rol hebben partijen in de samenleving?
3.4	Welke rol hebben inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de uitvoering?
	Op welke manier wordt extern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities?
3.6	Hoe verloopt de samenwerking tussen gemeente en samenleving?

In het collegeprogramma is aangegeven dat het college in 2018 een leidraad samenlevingsparticipatie opstelt en deze in 2019 vaststelt en dat een leidraad wijkgericht werken in 2019 wordt opgesteld en vastgesteld.

De samenleving is op verschillende manieren betrokken. Dit was het geval bij aanvang in 2015 van de duurzaamheidsvisie voor bewonersinitiatieven (een initiatief van de raad met tegenwerking van het college). Maar breder dan dat heerst er een participatiecultuur in Waddinxveen. Bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, sportverenigingen, onderwijs etc. zijn betrokken bij de beleidsontwikkelingen en realisatie. De gemeenten heeft regelmatig overleg met partijen in de samenleving zoals Ondernemersplatform, Duurzaamheidsplatform, WaddGroen, Onderwijs, Wijkplatforms etc. Naast vaste gesprekken is de gemeente 'redelijk creatief' in het betrekken van de samenleving. Er is een wethouder samenleving. Het beleid is gereed voor initiatieven uit de samenleving.

De gemeente organiseert zelf activiteiten voor de samenleving, zoals de Duurzaamheidsvierdaagse. Hierin was een dag over aardgasvrij. De gemeenten had daar nog lang niet alle antwoorden maar kon wel aangeven wat er speelt. Bewoners en partijen vinden deze openheid fijn. Recent was er een 'meet&match' om goede ideeën uit de samenleving met elkaar te verbinden, zodat deze gerealiseerd worden. De gemeente heeft hierin vooral een verbindende rol, zodat initiatieven verder kunnen of schaalbaar zijn.

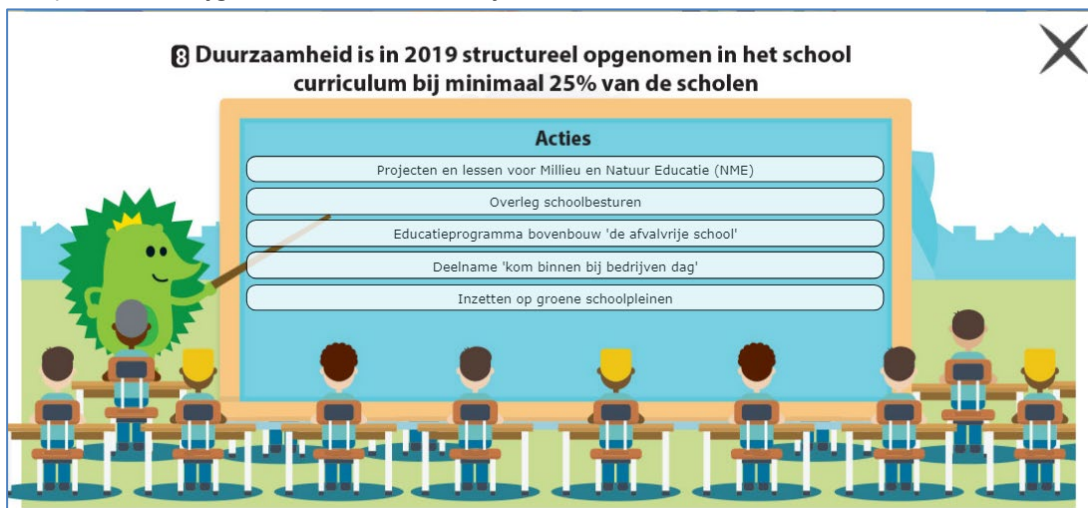
Ook zijn er initiatieven uit de samenleving, zoals de energiecoöperatie, of de gemeente biedt bewoners de mogelijkheid zoals 'eigen beheer groen in de openbare ruimte'.

Het ondernemersfonds werkt volgens de gemeente goed. Bedrijven geven aan dat het zo complex in elkaar zit dat je er nauwelijks gelden uit kan halen voor overkoepelende zaken.

Dit neemt niet weg dat de participatie door gemeente en samenleving anders beleefd kan worden. Vaak worden inwoners en bedrijven wel betrokken bij de beleidsontwikkeling, maar zien zij het beleid uiteindelijk niet. En dan is het lastig om als partij je rol te pakken. Voor de energietransitie moeten we komen tot 49% energiebesparing, daartoe moet iedereen zijn best doen. Dit is nog niet iets dat als zodanig leeft bij de bedrijven of bewoners. Duurzaam Bouwloket, RRE-subsidie⁵ en de Duurzaamheidsvierdaagse helpen daarbij wel. Mogelijke steunzenders zoals de Fairtrade werkgroep of voetbalvereniging Be Fair voelen zich nog onvoldoende gezien en hebben nog nauwelijks een rol in de realisatie van het duurzaamheidsbeleid.

De participatie loopt goed, maar kan beter. Bedrijven en bewoners kunnen meer doen. Omgekeerd voelen bewoners en bedrijven zich niet altijd voldoende op de hoogte door wisselende ambtenaren, wijzigend beleid, de veelheid aan beleid.

Ten aanzien van onderwijs valt op dat de gemeenten via natuur- en milieueducatie (NME) investeert in duurzaam onderwijs. In de duurzaamheidsacties 2018-2019 is specifiek verwoord dat duurzaamheid een plek moet krijgen in het curriculum bij scholen:

Rol van de gemeente

In Figuur 1 is het model van de NSOB⁶ opgenomen met de sturende rollen die gemeenten kunnen innemen. Uit het onderzoek komt naar voren dat Waddinxveen al een participatiecultuur heeft. In het NSOB model in figuur 1 kan Waddinxveen ingedeeld worden op de grens van kwadrant 3 (samenwerkende overheid) en kwadrant 4 (ondersteunende, responsieve overheid).

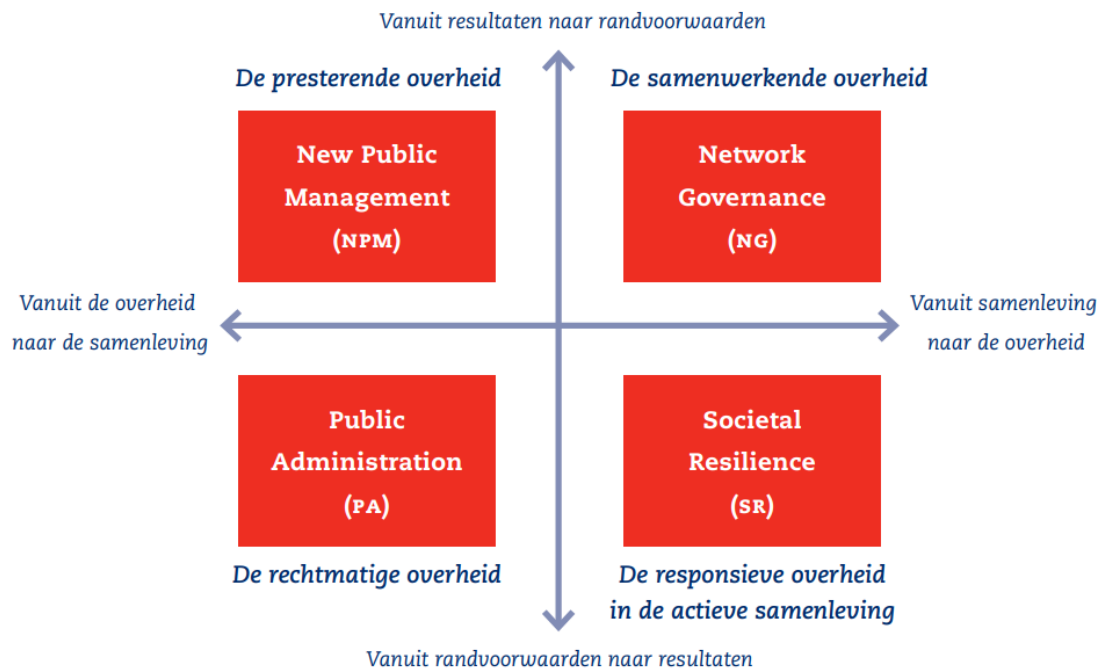
De gemeente communiceert frequent met stakeholdersgroepen in de samenleving en organiseert daar activiteiten voor. Dit gebeurt ook als nog niet alles is uitgekristalliseerd. Zo krijgt de samenleving wel de kans zich mede-eigenaar te voelen. Groepen in de samenleving zijn redelijk goed georganiseerd, vooral het bedrijfsleven in Waddinxveen is goed georganiseerd. Vanuit de samenleving is de bereidheid en de energie om samen te werken en zij kennen de bestuurlijke routes goed. Vanuit de

⁵ Regeling reductie energiegebruik

⁶ Nederlandse school voor openbaar bestuur

gemeente is er voldoende nieuwsgierigheid en experimenteerdurf. De nieuwe generatie medewerkers vindt zo'n houding min of meer vanzelfsprekend.

De gemeente werkt vanuit randvoorwaarden naar resultaten: de gemeente bepaalt de kaders en de benodigde acties en zoekt van daar uit naar aansluiting bij de samenleving.

Figuur 1 Verschillende vormen van overheidssturing (bron: 'Sedimentatie in sturing, Systeem brengen in netwerkend werken door meervoudig organiseren', NSOB-publicatie 2015)

Rol van partijen in de samenleving

De samenleving is redelijk goed georganiseerd, zodat er voldoende betrokkenheid is bij duurzaamheidsvraagstukken. Het bedrijfsleven is met het ondernemersplatform en duurzaamheidsplatform goed georganiseerd. Dit zorgt ervoor dat gemeenten en ondernemers regulier met elkaar gesprekken voeren en (duurzaamheids)vraagstukken kunnen bespreken.

Een goede samenwerking is er ook met de vier wijkplatforms, maatschappelijke organisaties (zoals WaddGroen, Energiecoöperatie Groen Waddinxveen, Fairtrade werkgroep, sport). Naast reguliere overleggen weten deze partijen de weg naar college en raad te vinden.

Aan de transitietafel zitten naast de ondernemersverenigingen ook woningbouwcorporatie Woonpartners, netbeheerder, Hoogheemraadschap, wijkplatforms. Inwoners maken deel uit van het Kernteam en de Koplopersgroep.

Woningbouwcoöperatie Woonpartners wil mede invulling geven aan de energietransitie. Zij werken toe naar label B voor hun woningen. Daarbij lopen zij tegen bekende knelpunten aan zoals de baten die bij de huurder komen terwijl de corporatie de investering moet doen. 2/3 van de woningen zijn sociale huurwoningen. In maart 2020 is er een informatieavond over het nationaal energiebespaarfonds.

Andere overheden

Er is een intensieve samenwerking met de omgevingsdienst (ODMH) en de Hoogheemraadschappen op klimaatadaptatie en waterbeheer en met de provincie op onder meer groen en openbare ruimte en inpassing duurzame energieopwekking.

CNME de Zwanebloem te Gouda (verbonden met de ODMH) verzorgt natuur- en milieueducatie voor de basisscholen in de gemeenten. Centraal staan de thema's natuur, grondstoffen (circulaire economie), duurzame energie (incl. mobiliteit) en science. Het aanbod wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan gemeentelijk duurzaamheidsbeleid en is gericht op scholen. Het CNME zoekt actief de samenwerking met diverse organisaties.

Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording

B1.1 Interviews

In de interviews zijn antwoorden op de deelvragen achterhaald. Daarbij is gebruik gemaakt van het toetsingskader dat vooraf met de Groene Hart Rekenkamer is afgestemd. De interviews zijn opgenomen en de geluidsopnamen kunnen geraadpleegd worden bij SME. Van de interviews met raadsleden en met het college van B&W zijn beknopte verslagen gemaakt die voor akkoord zijn voorgelegd aan geïnterviewden en beschikbaar gesteld aan de Rekenkamercommissie.

Gemeente Waddinxveen

1. Gemeenteraadsleden (Weerbaar Waddinxveen, CDA, Protestantse Combinatie Waddinxveen, D66, VVD)
2. Wethouder Duurzaamheid
3. Ambtenaren Duurzaamheid
4. Ambtenaren beleidsvelden die raakvlakken hebben met duurzaamheid
5. Inwoners(organisaties)
6. Bedrijven(vertegenwoordigers)
7. Maatschappelijke organisaties en vrijwilligersinitiatieven

Overig

8. NME Centrum De Zwanebloem
9. Projectorganisatie Regionale Energiestrategie (RES)
10. Omgevingsdienst Midden Holland (duurzaamheidsambtenaren)

B1.2 Geraadpleegde documenten

Gedurende het onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- o Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex (www.gdi.databank.nl)
- o Nationale monitor duurzame gemeenten
- o Duurzaamheidsvisie 2015-2025. Waddinxveen voor de mensen van nu en hierna.
- o Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019
- o Gemeentelijk rioleringsplan 2017-2020 (vGRP)
- o Afval en Grondstoffenplan Waddinxveen
- o Mobiliteitsplan Waddinxveen 2013-2020
- o Groenstructuur en Groenbeleid Waddinxveen (2016)
- o Natuurwaardenkaart
- o Uitvoeringsplan groen (2016)
- o Leidraad Beheer groenvoorzieningen Waddinxveen (2010)
- o Beleidsregels Openbare oplaadpalen voor elektrische voertuigen (2016)
- o Visie Beheer Openbare Ruimte (actualisatie 2017)
- o Collegeprogramma 2018-2022. Vernieuwing in uitvoering.
- o Website gemeente Waddinxveen
- o Programmabegroting 2019-2022
- o Beheerplan inrichting openbare ruimte 2017-2020

- Structuurvisie Waddinxveen 2030
- Woonvisie Waddinxveen 2018-2022

B1.3 Toetsingskader

Deelvraag 1 (kaders): Hoe is het duurzaamheidsbeleid inhoudelijk en procesmatig vormgegeven?

Toetsingscriterium	
Beschrijving van hoe het duurzaamheidsbeleid <i>inhoudelijk</i> is vormgegeven.	
1.2	Welke lokale ambities en doelstellingen zijn er, wat is het beoogde effect daarvan en met welke maatregelen wil de gemeente invullingen geven aan de doelstellingen? - Welke duurzaamheidsthema's komen aan bod, zijn deze ladingdekkend? - Is per thema de link gelegd met landelijke en regionale kaders? - zijn naast de gemeente ook andere partijen betrokken bij opstellen & uitvoeren?
Beschrijving van hoe het duurzaamheidsbeleid <i>procesmatig</i> is vormgegeven:	
1.5	Wie zijn er betrokken geweest bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid? - Betrokkenen - Partijen die niet betrokken zijn maar wel betrokken hadden kunnen worden
1.6	Wie zijn er betrokken bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid? - Betrokkenen - Partijen die niet betrokken zijn maar wel betrokken hadden kunnen worden
1.7	Werken duurzaamheidsdoelstellingen integraal door in andere beleidsterreinen? - Programmabegroting 2019 (/2020 indien beschikbaar)
Is de uitvoering effectief?	
1.3	In hoeverre draagt het lokale beleid bij aan het bereiken van de landelijke en regionale doelen? - aansluiting doelstellingen lokaal <---> doelstellingen landelijk/regionaal (aansluiting qua thema's en aansluiting qua ambitieniveau)
1.4	Zijn de gekozen maatregelen realistisch en is het aannemelijk dat hiermee de beoogde (eigen, lokale) doelstellingen worden behaald? - inschatting haalbaarheid capaciteit / budget / doorlooptijd - inschatting juiste richting en grootte (voldoende inzet van middelen)

Deelvraag 2 (inhoudelijke prestaties). Waar staat de gemeente met betrekking tot de realisatie van doelen en ambities?

Toetsingscriterium	
Waar staat de gemeente?	
2.1	Hoe staat de gemeente er in de landelijke benchmarks en op basis van al uitgevoerde (recente) evaluaties voor op de thema's klimaat, energie, mobiliteit, biodiversiteit en circulaire economie? Welke resultaat is bereikt op elk thema? - resultaten benchmark per thema (GDI, NMDG, klimaatmonitor) - resultaten recente evaluaties per thema
2.2	Waar liggen inhoudelijk de uitdagingen voor de komende periode? - het te overbruggen verschil tussen de landelijke/regionale/lokale doelen enerzijds en de resultaten benchmarks/recente evaluaties anderzijds - welke minder zichtbare uitdagingen vermelden betrokkenen (inhoudelijk)

Deelvraag 3 (proces), Op welke manier wordt intern en extern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities? Welke rol hebben de gemeenteraad, de gemeente en partijen in de samenleving?

Toetsingscriterium	
Op welke manier wordt intern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities?	
3.5	Hoe verloopt de samenwerking intern (gemeenteraad <--> college van B&W <--> ambtelijke organisatie)? Wordt er integraal gewerkt of zitten er tegenstrijdigheden in het werk van verschillende beleidsterreinen? - is er draagvlak voor het duurzaamheidsbeleid bij raad, college en ambtelijke organisatie? - hebben raad, college en ambtenaren dezelfde speerpunten? - hoe wordt door raad, college en ambtenaren omgegaan met strijdige belangen (duurzaamheid versus een ander belang)?
Op welke manier wordt extern samengewerkt aan de realisatie van doelen en ambities?	
3.6	Hoe verloopt de samenwerking tussen gemeente en samenleving? - Hoe word de samenwerking ervaren door elke partij? (productief, stroef, anders...)
Welke rol heeft de gemeenteraad?	
3.1	Op welke wijze is aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad invulling gegeven in het behalen van beoogde effect en doelstellingen (incl. evalueren / bijstellen van beleid)? - op welk(e) moment(en) heeft de raad kaders gesteld - op welke manier(en) heeft de raad kaders gesteld (bijvoorbeeld: controleren of de juiste expertise betrokken is geweest bij het ontwerp, zelf inhoudelijk reageren op een voorstel of in een vroeg stadium zelf mee ontwerpen in bijvoorbeeld een creatieve sessie) - op welk(e) moment(en) heeft de raad de voortgang gecontroleerd - op welke manier(en) heeft de raad de voortgang gecontroleerd (bijvoorbeeld: actief zelf op zoek naar informatie of zich baseren op wat wordt aangeboden) - zijn kaders bijgesteld gedurende de looptijd van het duurzaamheidsbeleid (en zo ja: wat is er veranderd aan de kaders en wat was de aanleiding voor bijstelling)
3.2	Hoe en in hoeverre wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van uitvoering van de beleidsdoelstellingen? - welke / welk type / hoeveel informatiemomenten zijn er geweest
Welke rol heeft de gemeente?	
3.3	Welke rol heeft de gemeente (college van B&W / ambtelijke organisatie) in de uitvoering? Daarbij kan gedacht worden aan de rol van kenniscentrum (bewustwording creëren in de samenleving), duurzame dienstverlener, maatschappelijke facilitator en/of zichtbare koploper die het goede voorbeeld geeft. - in welk kwadrant van het NSOB-model (zie schema hieronder) bevindt de gemeente zich
Welke rol hebben partijen in de samenleving?	
3.4	Welke rol hebben inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de uitvoering? - gaat de samenleving in op uitnodigingen van de gemeente tot samenwerking - neemt de samenleving zelf duurzame initiatieven - betreft de samenleving de gemeente

Bijlage 2. Landelijke en regionale kaders

Voor de vijf onderzochte duurzaamheidsthema's in dit onderzoek zijn de kaders en doelstellingen grotendeels op (inter)nationaal of provinciaal niveau bepaald. In dit hoofdstuk zijn kort een aantal voor gemeentelijk duurzaamheidsbeleid relevante beleidskaders genoemd.

B2.1 (Inter)nationale kaders

Energietransitie

In 2015 is in het internationaal Klimaatakkoord Parijs afgesproken de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden ten opzichte van het pre-industriële niveau, met het streven een maximale temperatuurstijging van anderhalve graad. In onder andere het Energieakkoord (2013), de Klimaatwet (2019) het Klimaatakkoord (2019) wordt de Nederlandse ambitie – energieneutraal en aardgasloos in 2050 – verder uitgewerkt. Het Nederlands Klimaatakkoord is de invulling van de Klimaatwet en is een vervolg op het Energieakkoord dat in 2020 afloopt. Inzetten op enerzijds energiebesparing en anderzijds opwekking van duurzame energie gaan daarbij hand in hand.

Belangrijke landelijke ambities zijn:

- 2050: Energieneutraal en aardgasloos
- 2050: 95% minder broeikasgassen in 2050 dan in 1990
- 2030: 49% minder broeikasgassen dan in 1990
- 1,5% energiebesparing per jaar
- 14 % hernieuwbare energie 2020 en 16% in 2023

Klimaatadaptatie

Ook al gaat het ons lukken de opwarming van de aarde tot een maximum van 2 graden te beperken, dan nog zullen we ons moeten voorbereiden op de gevolgen van een onvermijdelijke klimaatverandering (zoals wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen).

In het Nationaal Deltaprogramma 2015 zijn de nationale Deltabeslissingen opgenomen:

- in 2050 is Nederland zo klimaatbestendig als mogelijk ingericht.
- In de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is vastgelegd dat 'klimaatbestendig en waterrobuust inrichten uiterlijk in 2020 onderdeel is van het beleid en handelen' van overheden.

De implementatie van deze plannen zijn nadrukkelijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is het tijdpad opgenomen: uiterlijk in 2019 moesten de kwetsbaarheden in beeld gebracht zijn via een stresstest. Aansluitend wordt een risicodialog gevoerd met stakeholders om te komen tot een uitvoerings- en investeringsagenda. Deze moet uiterlijk in 2020 klaar zijn.

Circulaire Economie

Het streven naar een circulaire economie draagt bij aan de bescherming van natuurlijke hulpbronnen en het beperken van klimaatverandering. In een circulaire economie worden producten en grondstoffen na gebruik weer ingezet om nieuwe waarden te genereren. Op landelijk niveau zijn ambities gesteld in o.a. het Rijksbrede programma Circulaire Economie en het Grondstoffenakkoord.

Concreet zijn de doelstellingen:

- 2050 Nederland volledig circulair in 2050 en in 2030 50% minder gebruik van primaire grondstoffen

- 2020: 75% bronscheiding van het huishoudelijk afval en maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar. (Inzameling van bedrijfsafval is geen gemeentelijke verantwoordelijkheid. Vereisten daarvoor zijn opgenomen in de Wet Milieubeheer.)
- 2025: maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025. Afvalscheiding moet uiteindelijk richting de 100%.
- Duurzaam inkopen door overheden

Biodiversiteit

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen het Europese kader voor bescherming van biodiversiteit in de Europese Unie. Ze vereisen dat EU-lidstaten bepaalde handelingen die schadelijk zijn voor vogels en andere aangewezen dier- en plantensoorten verbieden. De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn schrijven voor dat lidstaten beschermingszones aanwijzen ten behoeve van het Europese Natura 2000-netwerk, het netwerk van beschermde natuurgebieden dat moet zorgen voor de bescherming van de biodiversiteit in de EU. Nederland heeft de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd in de wetgeving. In Nederland is sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Die verplicht iedereen zorg te dragen voor alle (inheemse) planten en dieren in Nederland. In (naar verwachting) 2021 gaat de Wet natuurbescherming op in de Omgevingswet. Daarmee biedt de Omgevingswet straks mogelijkheden om regels te stellen en maatregelen te treffen voor de bescherming van de natuur.

De Wet milieubeheer (Wm) is de belangrijkste milieuwet en bepaalt welk wettelijk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Nog niet alle milieuwetten zijn in de Wet milieubeheer ondergebracht. De belangrijkste 'losse' wetten zijn: de Wet Geluidhinder, de Waterwet, de Wet bodembescherming en de Meststoffenwet. Deze wetten zullen net zoals de Wet natuurbescherming en de Wet milieubeheer opgenomen worden in de Omgevingswet.

In de natuurambitie 'Nederland Natuurpositief' (2019) beschrijft het kabinet in grote lijnen het natuurbeleid voor de komende jaren, tot 2025. Een belangrijke omslag in het denken daarin is: natuur hoort midden in de samenleving thuis en niet enkel in beschermde natuurgebieden. Daarnaast wordt de ambitie uitgesproken om natuurbeleid te verbinden met andere grote maatschappelijke opgaven van dit moment. Denk bijvoorbeeld aan kringlooplandbouw, energietransitie, uitbreiding van woongebieden, ontwikkeling van infrastructuur en minder uitstoot van stikstof.

Duurzame mobiliteit

Gemeenten hebben te maken met verschillende duurzaamheidsaspecten van mobiliteit. Denk bijvoorbeeld aan het stimuleren van (duurzaam) elektrisch vervoer, het stimuleren van fietsgebruik en het verduurzamen van mobiliteitsgedrag (makkelijk switchen tussen modaliteiten, reistijden, zuinige rijstijl, minder reizen, etc).

In het Klimaatakkoord zijn voor het thema mobiliteit de volgende voor gemeenten relevante afspraken gemaakt:

- Duurzame inkoop eigen wagenpark (lichte voertuigen emissieloos in 2030, zware voertuigen zoveel mogelijk emissieloos in 2030)
- Duurzame inkoop doelgroepenvervoer (zoveel mogelijk emissieloos in 2025, uiterlijk in 2030 zonder emissies)
- emissieloos vervoer uiterlijk in 2030 als voorwaarde bij inkoop van opdrachten

Daarnaast zijn in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) afspraken gemaakt over de uitrol van publieke laadinfrastructuur, waarvoor gemeenten in 2020 plaatsingsbeleid moeten hebben vastgesteld.

B2.2 Regionale kaders

Energietransitie

In de energiestrategie van de Provincie Zuid-Holland zijn de volgende provinciale ambities vastgelegd:

- 9% van de energieconsumptie in Zuid-Holland wordt duurzaam opgewekt.
- 7,8 petajoule besparing en transitie in de industrie en gebouwde omgeving.
- 20 petajoule benutting van restwarmte, aardwarmte en WKO (warmte- en koudeopslag) in de glastuinbouw en steden.
- 735,5 megawatt wind op land; komt overeen met 6,6 petajoule bruto eindverbruik.
- 1,5 petajoule zonne-energie.

In de provincie Zuid-Holland wordt in 7 regio's een Regionale Energiestrategie (RES) ontwikkeld.

Waddinxveen behoort tot de RES-regio Midden-Holland. Op 1 juni 2020⁷ moet een concept-RES gereed zijn. Het zoveel mogelijk toepassen van beschikbare restwarmte, aardwarmte en aquathermie zijn (concept-)uitgangspunten voor de RES'sen in Zuid-Holland.

In het provinciaal coalitieakkoord is afgesproken de plaatsingsvisie voor windmolens aan te passen. De voorkeur ligt daarvoor bij lijnopstellingen langs infrastructuur en grote open wateren en niet bij het Groene Hart, Hoeksche Waard, Midden-Delfland en natuurgebieden.

Klimaatadaptatie

De provincie Zuid-Holland heeft in de "Klimaatadaptatiestrategie Provincie Zuid-Holland (2018)" de ambitie opgenomen om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht te zijn en zich voor te bereiden op weersextremen en bodemdaling. In 2020 is klimaatadaptatie integraal onderdeel van het provinciaal handelen en beleid. De provincie heeft zich hard gemaakt om ook het aspect 'bodemdaling' landelijk hoger op de agenda te krijgen. De klimaatadaptatiestrategie richt zich op de volgende deelthema's:

- Toekomstbestendige bebouwing
- Robuuste infrastructuur
- Een groene leefomgeving (Natuur en groen)
- Zoet water en drinkwater
- Een adaptieve economie en landbouw
- Veerkracht bij weersextremen

In het Convenant Klimaatadaptief Bouwen (2019) is de ambitie vastgelegd dat nieuwbouwlocaties in Zuid-Holland zoveel mogelijk klimaatadaptief worden gebouwd, zodat ze bestand zijn tegen weersextremen als gevolg van klimaatverandering.

Circulaire economie

Een volledig circulaire economie in 2050; dat is de ambitie van de Provincie Zuid-Holland.

Biodiversiteit

In de Beleidsvisie Duurzaamheid en Milieu 2013-2017 (BvDM) staat hoe de provincie omgaat met duurzaamheid bij ontwikkeling op diverse terreinen als economie en natuur. Ook staat erin hoe de provincie invulling geeft aan haar wettelijke milieutaken en de uitvoering daarvan. De Beleidsvisie is verlengd tot en met mei 2019.

⁷ Deadlines zijn na uitvoering van het onderzoek enkele maanden uitgesteld vanwege de Corona-crisis.

In het coalitieakkoord van de provincie Zuid-Holland zijn onder andere de volgende punten opgenomen:

- We willen de doelen behalen van het Natuurpact uit 2013 en de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- We behouden en beschermen de Natura2000-gebieden. Wij willen hier geen ontwikkeling of uitbreiding van (recreatie)huizen of bedrijfshuisvesting.

Duurzame mobiliteit

Voor mobiliteit is in het coalitietakkoord van de provincie het streven opgenomen dat goede bereikbaarheid duurzaam wordt met energieneutrale infrastructuur en duurzaam/circulaire aanleg en beheer. Slimme oplossingen voor bus en trein gaan daarbij samen met fiets en wandel voorzieningen, met oplaadplekken e-bikes. Geïnvesteed wordt in OV hubs en versterken drukke trajecten van bus en trein. Ook wordt ingezet op schone binnenvaart en transport over water.

Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)

De Omgevingsdienst handhaaft het activiteitenbesluit milieubeheer, waarbij grotere instellingen (gebruik van meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas (equivalent) per jaar) energiebesparende maatregelen moeten treffen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Sinds 2019 hebben de instellingen een informatieplicht.

Bijlage 3. Lokaal Duurzaamheidsbeleid

De beleidsdoelstellingen op het gebied van duurzaamheid zijn door het college van B & W vastgelegd. Onder andere in de duurzaamheidsvisie 2015 -2025. De gemeenteraad heeft het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019 vastgesteld.

Klimaatadaptatie

In de duurzaamheidsvisie is als ambitie opgenomen dat Waddinxveen in 2025 een leefomgeving heeft die gezond is en het welbevinden van mensen positief beïnvloedt. Dit gebeurt in samenhang met de klassieke 'grijze milieuthema's' (lucht, geluid, licht, geur en externe veiligheid) en alle overige thema's, zoals energie, water, klimaatbestendigheid, afval, groen, sociale aspecten.

In de duurzaamheidsvisie is als ambitie opgenomen dat Waddinxveen in 2025 een leefomgeving heeft die gezond is en het welbevinden van mensen positief beïnvloedt. De stresstesten zijn met ondersteuning van de omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) uitgevoerd. In de duurzaamheidsvisie is aangegeven dat Waddinxveen water opvangt in waterpartijen en de inrichting van de openbare ruimte klimaatbestendig en waterrobuust wordt.

De Omgevingsdienst Midden-Holland helpt de gemeente bij de klimaatstresstesten en de inrichting van de openbare ruimte om klimaatbesteding en waterrobuust te worden. Maatregelen worden in samenhang door provincie, waterschap, regio, woningbouwcorporaties en wijkteams getroffen. Waddinxveen had de uitvoering van de klimaatstress test gepland voor 2018 (Bron VGRP). De klimaatstresstest en risicodialoog is inmiddels uitgevoerd, samen met Hoogheemraadschap en wijkraden..

Waddinxveen heeft een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (2017-2020). In de riolering, met een lengte van 165 km, wordt gemengd afvalwater, vuilwater en hemelwater getransporteerd. Er wordt minder schoon regenwater naar de afvalwaterzuivering afgevoerd door af te koppelen waar en wanneer dit kan. Renovatie of vervangen van riolering wordt gedaan met het oog op de verwachte klimaatverandering, verwachte levensduur of hergebruikt van restwarmte . In het toekomstbeeld staat: *Hemelwater wordt opgevangen in waterpartijen. Op plaatsen waar nauwelijks ruimte is voor water vinden we innovatieve oplossingen zoals groene daken en/of waterpleinen.* Het systeem is niet ingericht op de grote regenval in korte tijd zoals door de klimaatverandering gebeurt.

Gemeenten wil op dat moment de maatschappelijke schade zoveel mogelijk beperken. Daarom anticipeert de gemeente op het veranderende neerslaggedrag en houdt daar rekening bij met de inrichting van de bovengrondse én ondergrondse openbare ruimte. Enkele denkrichtingen hiervoor zijn:

- Het ontharden van openbaar gebied en creëren van meer groen en water;
- Water via oppervlakkige afstroming wegleiden van huizen en winkels;
- Water vasthouden in de ondergrond;
- Het stimuleren van particulier groen.

Energie

Er is geen separaat energiebeleid aangetroffen, dit is/wordt opgenomen in de duurzaamheidsvisie en de regionale energiestrategie Midden-Holland (RES). In het collegeprogramma staat: "aardgasvrij maken van bebouwde omgeving en de overgang naar duurzame energieopwekking zijn belangrijke vraagstukken. We willen in 2025 CO₂-neutraal zijn en minimaal 25% van de energie duurzaam

opwekken.” Onderzoek wordt gedaan naar geschikte locaties voor duurzame energieopwekking. In 2019 wordt beleid voor openbare verlichting opgesteld waarbij minimaal voldaan wordt aan de doelen uit het SER Energieakkoord.

In de duurzaamheidsvisie 2015-2025 (vastgesteld 2016) is de ambitie openomen dat Waddinxveen in 2025 CO₂-neutraal is en minimaal 25% van haar energie duurzaam opwekt. (landelijk doel: 2050 energieneutraal).

- De gemeente geeft in de visie het voorbeeld met CO₂-neutrale bedrijfsvoering en 2% besparing per jaar op energiegebruik en gemeentelijk vastgoed dat energieneutraal is in 2025.
- De CO₂ uitstoot door mobiliteit moet in 2025 30% gedaald zijn.
- Bij de bouw gelden hogere eisen dan het bouwbesluit, in 2025 moeten de niet-gemeentelijke gebouwen energieneutraal zijn, waarbij
 - de bestaande bouw minimaal 50% zuiniger is dan in 2012 en
 - nieuwbouw minimaal energieneutraal is.
- In 2025 is minimaal 25% van de mogelijkheden voor duurzame energieopwekking gerealiseerd om te voldoen aan duurzaam energievraag in 2025, waaronder biomassa.

Regionaal wordt de regionale energiestrategie Midden Holland (RES) opgesteld. Voor de transitievisie warmte is de gemeente Waddinxveen een participatietraject gestart.

In een ruimtelijke verkenning door Bosch & Van Rijn zijn de mogelijkheden en ruimtelijke belemmeringen voor wind- en zonne-energie in Waddinxveen in kaart gebracht. Door CE Delft en Merosch is een warmteanalyse uitgevoerd die inzichtelijk maakt welke alternatieve warmtebronnen voor aardgas per buurt beschikbaar zijn.

Circulaire economie

In de duurzaamheidsvisie is één van de drie ambities: “Grondstofcycli zijn in 2025 voor 50% gesloten op een zo laag mogelijk schaalniveau.” Voor bedrijven en organisaties is als doel aangegeven dat zij in 2025 minimaal 50% van grondstofstromen circulair gebruiken.

Concreet is voor huishoudelijk afval het volgende doel geformuleerd: ‘In 2020 is het restafval per inwoner gedaald naar 100 kilo, het scheidingspercentage van inwoners is gestegen naar 75%, recycling is verhoogd naar 85% en hergebruik is 60%. Deze percentages zijn in 2025 elk nog eens 5 procent verbeterd.’ (Landelijke doelen voor huishoudelijk afval zijn 75% bronscheiding en 100 kg grof en fijn restafval/inwoner/jaar in 2020 en 30 kg in 2025). De acties die zijn ingezet zijn succesvol geweest en hebben een positief effect gehad op afvalscheiding en bewustwording bij inwoners: de afvalscheiding is gestegen van 44% (2015) naar 70% (2018). In 2018 was er 119 kg. restafval per inwoner met een scheidingspercentage van 70%. Voor 2019 is de prognose dat er 116 kg. restafval overblijft per inwoner. Over het scheidingspercentage is nog niks te zeggen. Er is nog geen plan voor bedrijfsafval, wel is dat er voor groenafval van bedrijven.

De gemeente zelf koopt 100% duurzaam in, dit is een landelijke afspraak die sinds 2015 geldt. In de duurzaamheidsvisie is aangegeven dat dit in de praktijk op knelpunten stuit.

Waddinxveen heeft het landelijke Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend. Een van de acties in het actieplan MVI is: ‘Vanaf 2de helft 2019 een tweetal aanbestedingen uitvoeren met als uitgangspunt circulair inkopen. De uitkomsten van deze twee pilot aanbestedingen gebruiken als input voor de verdere doorontwikkeling van circulair inkopen in de praktijk.’

Duurzame Mobiliteit

Er is een regionaal verkeer- en vervoersplan (RVVP) en een mobiliteitsplan Waddinxveen 2013-2020. In het RVVP is een speerpunten het bewaken van een 'groene, leefbare en ook veilige regio', bij het plan hoort een uitvoeringsagenda, lobby-agenda en een samenwerkingsagenda. Duurzaam reisgedrag wordt bevorderd door ICT evenals deelgebruik. In het mobiliteitsplan zijn de ambities optimale bereikbaarheid, verkeersveiligheid, stimuleren van de fiets en optimaal benutten van OV opgenomen. Het huidige beleid voldoet, maar de omgeving verandert. Bij het actualiseren van het mobiliteitsplan krijgt duurzaamheid een prominentere plek, in afstemming met het Omgevingsplan.

Waddinxveen heeft beleidsregels opgesteld aangaande elektrische laadpalen, met daarin een beoordelingskader. Er is geen beleid gevonden om er laadpalen in de gemeente te krijgen

Biodiversiteit

Waddinxveen heeft aan groenbeleid:

- o een vrij recent Groenstructuur en groenbeleidsplan (2016). In dit plan staat de groenstructuur beschreven aan de hand van een zevental thema's (cultuurhistorie, groene entrees, grote groengebieden, (sport) parken en begraafplaatsen, groene verbindingen, wijken en bijzondere bomen). Per thema worden de groene kwaliteiten, structuren en gebieden kort toegelicht;
- o een uitvoeringsplan groen 2016-2018;
- o een beheerplan inrichting openbare ruimte 2017-2020 en een leidraad inrichting Openbare ruimte, maar deze is niet openbaar beschikbaar. Op de website van de gemeente staat: *"De LIOR is via de website <http://dali.waddinxveen.nl> beschikbaar. Een gebruikersnaam en wachtwoord is desgewenst op te vragen bij de afdeling Ruimte, cluster Projecten."* ;
- o een Visie beheer openbare ruimte (2017);
- o Of de natuurwaardenkaart uit 2011 sindsdien geactualiseerd is, is onduidelijk. Op de website van de gemeente is deze niet aangetroffen.

In de duurzaamheidsvisie 2015-2015 is een brede lijst van wetgeving opgenomen met daarbij een toelichting. Dit is overzichtelijke en relevante informatie voor belanghebbenden. Onder andere worden genoemd: natuurwet, wet algemene bepalingen omgevingswet, wet bodembescherming, wet geluidhinder, wet luchtkwaliteit, wet milieubeheer.